

NEDELJSKI vestnik

Letnik XXI.

Celovec, petek, 4. marec 1966

Štev. 9 [1240]

Nekaj dejstev v premislek

slovenskim volivcem za dan volitev

Čez dva dni bomo tudi koroški Slovenci kot avstrijski državljani z glasovnico sodočloali o bodoči usodi naše domovine. Za kako važno odločitev gre pri nedeljskih volitvah, ni treba več posebej naglašati; o tem se je lahko usak v zadostni meri prepričal ravno v zadnjih tednih volilnega boja, ko so agitatorji dokazovali, da črno ni več črno, marveč je svetlo belo. Prepričali pa smo se tudi koroški Slovenci, ker so nas nena doma »odkrili« in nam zagotavljali svojo naklonjenost posebno tisti, ki sicer še nikdar niso pokazali razumevanja za naša življenjska vprašanja. Ker pa po dolgoletnih izkušnjah dobro vemo, kako hitro so take obljube po volitvah spet pozabljene, se pri naši odločitvi ne bomo ravnali po besedah, marveč edino po dejanjih.

Tukaj objavljamo nekaj značilnih dejstev — v premislek volivcem, ko bodo v nedeljo šli na volišče.

● Naše iznašanje v zadnjem uvodniku, da gre pri nedeljskih volitvah v bistvu za odločitev: za ali proti brezpogojni vključitvi Avstrije v EGS, je posebno značilno potrdil koroški ÖVP-jevski poslanec dr. Weissmann. Pri svojem obisku v pliberški tovarni čopičev, katere lastnik pripada iz Zabodne Nemčije, je dr. Weissmann namreč poudaril, da je zlasti za »Grenzland« življenjske važnosti čimprejšnja vključitev naše domovine v EGS.

Koroški Slovenci dobro razumemo, kaj to pomeni. Že doslej je bilo v pliberški tovarni, čeprav je njena okolica povsem slovenska, delavcem strogo prepovedano slovensko govoriti, medtem ko za zavedne slovenske delavce — kot n. pr. za sina pliberškega podžupana Kumerja — v tem podjetju sploh ni prostora. S še večjim vplivom nemškega kapitala, kateremu bi bila z vključitvijo Avstrije v EGS na stečaj odprta vrata, pa bi take metode postale splošna praksa v podjetjih na dvojezičnem ozemlju. Še večji pritisk na slovenskega človeka in s tem še hujše ponemčevanje naših krajev sta torej za ÖVP-poslanca Weissmanna »življenjska važnost«!

● Ob nedavnem rojstnem dnevu ministra za kmetijstvo dr. Schleinzera in v sedanji volilni borbi je ÖVP-jevski tisk objavil tudi podroben življenjski opis tega predsednika koroške ÖVP. Pri tem so med drugim zapisali, da je bil kot mlad fant deležen posebnega »pospeševanja nadarjenosti«, kar pa v resnici pomeni, da je mladega »nadarjenega« Schleinzera poslal takratni nacistični režim v posebno šolo za svojo bodočo elito.

Vemo, da mladi Schleinzer ni mogel nič zato, toda značilno je sedanje sramežljivo prikrivanje resnice o njegovem študiju. Morda se ÖVP le zaveda razlike med omenjenim »pospeševanjem« mladega Schleinzera ter usodo naših nadarjenih fantov iste starosti, ki v izseljeniških taboriščih sploh niso smeli obiskovati nobene šole. Pa tudi Schleinzer sam je o tem v Mohorjevi hiši raje molčal, ker bi sicer naši ljudje preveč hitro spoznali razliko med dejstvi in utvarami.

● Pred zastopniki Narodnega sveta koroških Slovencev je predsednik koroške ÖVP dr. Schleinzer zavzel stališče tudi do odlikovanja dr. Steinacherja in izjavil, da je bilo odlikovanje podeljeno Steinacherju »predvsem za njegovo delovanje kot avstrijski generalni konzul v Milanu«.

S to izjavo se je podal dr. Schleinzer na spolzka tla. Koroški Slovenci namreč nismo tako pozabljivi, da se ne bi več spominjali besed, ki jih je isti dr. Schleinzer govoril komaj šest tednov prej, ko je v Velikovicu osebno izročal odlikovanje Steinacherju. Takrat je namreč Steinacherjevo »konzulsko dobo« omenil le mimogrede, zato pa toliko bolj obširno govoril o njegovih velikih zaslugah v plebiscitni dobi, medtem ko je ÖVP-jevska Volkszeitung takrat zapisala, da je Steinacher dobil odlikovanje »simbolično za vse zveste sobojevnike«. Kdo so ti »sbojevniki«, nam povedo imena ljudi, ki so bili navzoči pri izročitvi odlikovanja: bivši SS-Sturmabführer Karl Fritz, ÖVP-jevski deželni poslanec dr. Mayrhofer, ÖVP-jevski državni poslanec dr. Weissmann in podobni. S Steinacherjevo dejavnostjo v Milanu, vsaj po diplomatski liniji, ti ljudje res nimajo nobene zveze, zato je treba jasno vprašati, kdaj je dr. Schleinzer govoril resnico — v Velikovicu pred »zvestimi sobojevniki« Steinacherja ali pa v Celovcu pred zastopniki NSKS?

● »Ne strinjamo se in se ne moremo strinjati z nacionalno usmerjeno politiko koroške ÖVP... Zdi se nam skrajna zaslepljenost, če išče ta stranka naklonjenost volivcev s popuščanjem nasproti nacionalno-nemški ozkostrčnosti. Petdesetletje tovrstne avstrijske popustljivosti je preočiten dokaz, da se na tem rabelnem temelju ne more graditi ne dežela in ne država in še najmanj pa sožitje z narodom-sosedom, ki bi se moralo odražati tudi v tem, da stranka upošteva Slovence kot enakopravne sodeželane. Ker tega o njej ne moremo trditi, je tudi voliti ne moremo.«

To ni izjava kakšnega zastopnika ZSO, marveč je to jasna in nedvoumno pravilna ugotovitev, ki jo je pred lanskoletnimi deželnozborskimi volitvami objavil Tednik, glasilo Narodnega sveta koroških Slovencev! Treba se je vprašati, kaj se je medtem spremenilo, da isti ljudje danes delajo propagando za isto ÖVP, pred katero so še pred enim letom svarili in jo obtoževali nacionalističnih tendenc. V ÖVP se vsekakor nič ni spremenilo na boljše, nasprotno, še mnogo bolj kot pred letom dni so v tej stranki dobili premoč nacionalni krog. Dejstvo, da je »krščanski« Gruberja zamenjal »nacionalni« Deutschmann, je le eden izmed mnogih dokazov. Če pa je vse ostalo pri starem oziroma se celo še poslabšalo, potem res ne moremo razumeti, zakaj bi morala biti ÖVP danes za koroške Slovence bolj sprejemljiva. Resnica je pač samo ena in je nedeljiva: torej tudi ÖVP, ki je bila pred enim letom črna in slaba, ne more biti danes bela in dobra!

Koroški Slovenci se ne pustimo zavajati s polovičnimi resnicami in za vsak primer posebej prikojenimi načeli, marveč bomo tudi v nedeljo zavestno glasovali za Socialistično stranko Avstrije, s tem pa za demokracijo, mir in prijateljsko sožitje!

Enake pravice za vse Avstrijce

ne glede na materin jezik in veroizpoved

V nedeljo boste tudi vi s svojim glasom odločali o sestavi novega parlamenta. To je ustanova, ki bo s sklepanjem zakonov oblikovala in vplivala tudi na Vaše življenje. Zato vam ne more biti vseeno, kako bodo prišle v njej do izraza posamezne politične sile.

Če so vam pri srcu svobodno oblikovanje mnenja in enake pravice za vse Avstrijce, potem svojega zupanja ne morete dati konservativni stranki. ÖVP hoče doseči večino, da bi lahko sama vladala. Take razmere smo v Avstriji že enkrat imeli in takrat je prišlo do strahotnega gospodarskega nazadovanja

ter zatiranja svobodnega mnenja. Spomnite se leta 1934 in 1938.

Prepričan sem, da ljudstvu bolje služi sodelovanje. Socialisti smo za pošteno delo, za enake pravice vseh Avstrijcev ne glede na materin jezik in veroizpoved, za svobodo vsakega državljana. To smo dokazali tudi že v drugi republiki, ko smo čuvali in se borili za demokracijo in svobodo, medtem ko je ÖVP v trenutkih nevarnosti stala ob strani.

Zato naj bo pri teh volitvah Vaša odločitev pravilna. Odločite se za osebno svobodo in za demokracijo v Avstriji!

Leo Lukas
nosilec socialistične liste na Koroškem

Kje je resnična nevarnost?

Kakor že pri mnogih prejšnjih volitvah, tako sta tudi v letošnjem volilnem boju igrala glavno vlogo dva momenta: socialisti so se zavzemali za okrepitev svojega vpliva v bodočem parlamentu z argumentacijo, da v nasprotnem primeru grozi nevarnost ÖVP-jevske samovlade, medtem ko je šla ÖVP na lov za glasovi s prikazovanjem strašila »rdeče ljudske fronte«. Marsikateri povprečni državljan je bil morda mnenja, da so taki argumenti le preveč pobarvani s kričečo barvo volilne propagande. Toda v nedeljo, na dan volitev, se bo moral tudi on jasno odločiti, ne glede na to, za kako resna ali neresna je smatral dokazovanja ene in druge stranke.

Pri svoji odločitvi se bo vsak volilni upravičenec seveda vprašal,

Aus anderen Zeitungen

Eine alte Weisheit verkündete Landwirtschaftsminister Dr. Schleinzer in einer Kärntner Wahlversammlung: »Es wird nie so viel gelogen wie vor einer Wahl und nach einer Jagd!«

Neu hingegen ist die Frage eines Zwischenrufers: »Und wie ist das nach der Wahl, Herr Minister?«

Meint ein biederer Kärntner zu seinem Halbwüchsigen nach der Versammlung:

»Siehst, Bua, hast wieder was gelernt. So sans, de Jäger. Jetzt wasst, warum ma so viel Loden und grüne Gwandln tragen!«

Bildpost

kakšna je resnica in kje je resnična nevarnost?

O nevarnosti, kol jo je prikazovala ÖVP v obliki »rdeče ljudske fronte«, je ob upoštevanju zgodovinskih dejstev pač težko govoriti.

Napredne sile, naj so se imenovale socialistične ali komunistične, demokracije v naši državi še nikdar niso ogrožale, marveč so se nasprotno vedno in povsod najbolj odločno borile za svobodno in demokratsko avstrijsko republiko. Drugače je z nevarnostjo ÖVP-jevske samovlade. Predhodnica te stranke in deloma isti ljudje, ki so danes merodajni v ÖVP, so imeli že enkrat oblast v rokah. Posledica je bilo leto 1934, kateremu je po zaslugah te politike kmalu sledilo tudi še leto 1938.

Zgodovina je bila vedno najboljša učiteljica in tudi za nedeljsko odločitev nam jasno kaže, s katere strani grozi resnična nevarnost.

V tem spoznanju pa nas utrjuje tudi zadržanje obeh strank v sedanjem volilnem boju. Medtem ko so se socialisti že od vsega začetka jasno priznali k sodelovanju z ÖVP tudi za primer, da bi postali najmočnejša stranka, pa ÖVP tozadevno sploh ni zavzela jasnega stališča, marveč je njen generalni sekretar Wilhelm dejal, da bodo volivci to še pravočasno zvedeli — po volitvah!

PRI NEDELJSKIH VOLITVAH:

Skoraj 5 milijonov volilnih upravičencev

Na podlagi zaključenih volilnih seznamov je glavna volilna komisija sporočila, da bo imelo pri nedeljskih državnoborskih volitvah skupno 4.886.543 avstrijskih državljanov volilno pravico. To pomeni, da bo število volilnih upravičencev tokrat za 81.183 oseb ali za 1,69 odstotka višje kot pri zadnjih državnoborskih volitvah leta 1962. Skupno število volilnih upravičencev se deli na 2.162.118 moških in 2.724.416

žensk, torej ima pravico glasovanja dobrega pol milijona več žensk kot moških.

Volitve bodo tudi tokrat izvedene po tako imenovanih volilnih okrajih, katerih je v Avstriji skupno 25. Od teh jih odpade sedem na Dunaj, štirje na Nižjo Avstrijsko, štirje na Štajersko, medtem ko zvezne dežele Salzburg, Tirolska, Predarlška, Koroška in Gradšćanska predstavljajo vsaka zase poseben volilni okraj.

V vseh volilnih okrajih so kandidatne liste vložile štiri stranke, ki bodo na uradnih glasovnicah navedene po naslednjem vrstnem redu: Lista 1 — Österreichische Volkspartei (ÖVP), lista 2 — Sozialistische Partei Österreichs (SPÖ), lista 3 — Freiheitliche Partei Österreichs (FPÖ), lista 4 — Demokratische Fortschrittspartei (DFP). Poleg tega bodo v nekaterih volilnih okrajih kandidirali še liberalna stranka, komunisti in levi socialisti ter tako imenovani »Marxisti in Leninisti«, kar pa za Koroško ni tako zanimivo, ker se tukaj potegujejo za glasove le prej omenjene štiri skupine.

Volilne rezultate iz posameznih volilnih okrajev bodo tudi tokrat sproti objavljali v radiu in televiziji, medtem ko z zaključnim poročilom o izidu volitev in razdelitvi mandatorov ne računajo pred 23. uro.

ÖVP se sramuje Slovencev!

Volilni boj je v glavnem mimo. Pokazal nam je marsikaj zanimivega, posebno značilno pa je dejstvo, da je ÖVP tokrat povsem očitno pokazala, kako se sramuje koroških Slovencev.

Naše glasove bi že hotela dobiti, toda v celotnem volilnem boju ni smatrala za potrebno, da bi v javnosti zavzela stališče tudi do našega vprašanja. Celo obisk ministra Schleinzera v Mohorjevi hiši je ÖVP-jevski tisk povsem zamolčal.

Vzrokov, zakaj se ÖVP pred nemško govorečo javnostjo noče »umazati« s Slovenci, ni treba dolgo iskati. Njeni pozivi na nemške nacionalne kroge, na Kameradschaftsbund in celo na FPÖ, govorijo dovolj jasno govorico.

Tako govorico posebno dobro razumemo koroški Slovenci. Kdor se nas sramuje, tisti tudi ni vreden našega zaupanja. Kdor nas zamolči v javnosti, tisti tudi ne zasluži naše podpore v volilni celici.

Zato v nedeljo ne bomo volili ÖVP, ki se nas sramuje, marveč bomo glasovali za SPÖ, katere predstavniki so se tudi pred široko javnostjo jasno in nedvoumno priznali k demokratskim pravicam manjšine!

VEDNO NOVI PRIMERI:

ÖVP dela, kakor zahtevajo koristi domačega in inozemskega kapitala

Gonilna sila za premik na desno, ki ga vidimo v ÖVP, odkar sta prevzela Klaus in Withalm njeno vodstvo, sta domači in inozemski kapital, ki sta sedaj med seboj povezana, kakor še nista bila v drugi republiki. Zaradi tega se ÖVP krčevito bori za pridružitve k Evropski gospodarski skupnosti, zaradi tega ji je podzavljena industrija trn v peti in zaradi tega sabotira blagovno menjavo z vzhodnoevropskimi državami in državami v razvoju.

Zaradi odločilne besede, ki jo ima domači in inozemski kapital, ÖVP vedno spet ogroža stabilen gospodarski razvoj v državi in ji je precej vseeno, če zgubi več sto delavcev svoje delovno mesto, več tisoč kmetov pa svoje tržišče za svoj les, kakor to neposredno vidimo na primeru Rebrce. ÖVP gre za koristi domačega in inozemskega kapitala, vse drugo je v državi v bistvu ne zanima.

PRIMER REBRCE

Ob takem stališču ÖVP je prišla zadnji teden usoda tovarne celuloze Rebrca spet tja, kamor jo je tekom minulega leta spravil avstrijski papirni kartel: 340 delavcev spet ne ve, kako dolgo bodo imeli v tej tovarni še delo, okoli 2000 kmetov iz okolice pa je v nevarnosti, da izgubijo neposredno tržišče za svoj les, katerega Rebrca lahko predela okoli 130.000 m na leto.

Avstrijski papirni kartel je namreč minuli teden preprečil nadaljevanje pogajanj za nakup Arland AG, h kateremu — kakor znano — Rebrca pripada, s strani skupine dr. Sandnerja, ki se je obvezal, da bo ob ustreznih pomoči dežele in države vodil Rebrco najmanj 10 let in da jo bo moderniziral.

Zatem ko je Koroška prevzela obveznost, da bo plačala dolg Rebrce v višini 10 milijonov šilingov, za katerega plačilo je leta 1962 prevzela jamstvo, in da bo prevzela jamstvo za nadaljnji kredit 8,5 milijona šilingov, je začetkom februarja tudi zvezna vlada sklenila, da je v tem primeru pripravljena črtati ERP-kredit Rebrce in posojilo socialnega ministrstva iz sredstev produktivnega brezposelnega skrbstva v skupnem znesku 54 milijonov šilingov.

S tem je bila odprta pot, da bi skupina dr. Sandnerja kupila Arland AG in da bi bilo zagotovljeno nadaljnje obratovanje Rebrce. To pot pa je prekrizal avstrijski papirni kartel. Mahoma je skupina 14 podjetij papirne industrije, ki je lastnik Arland AG, spremenila svoje pogoje za sklenitev kupčije. Za pogajanja, ki bi se morala nadaljevati minuli teden, je papirni kartel kupčijo

vezal na docela nove pogoje. Od dr. Sandnerja je zahteval, da mora dati bančno jamstvo 20 do 30 milijonov šilingov za izvedbo poravnave, da mora zvišati akcijski kapital na 30 milijonov šilingov, drugače ne bo črtano ERP-posojilo, da mora nadalje proti plačilu 200.000 šilingov prevzeti obe najemniški družbi, ki ju tvorijo predstavniki papirnega kartela, in da mora končno vrniti 5 milijonov šilingov kredita, ki ga je kartel odobrila najemniškima družbama.

Na teh zahtevah so se pogajanja z dr. Sandnerjem razbila in je sedaj usoda Rebrce spet tam, kjer jo hoče imeti papirni kartel kot eno od področij domačega in inozemskega kapitala.

TURISTIČNO LETO 1965 V AVSTRIJI:

Za 6,5 odstotka več inozemskih turističnih nočitev

Navzlic neugodnemu poletnemu vremenu je Avstrija leto 1965 turistično uspešno zaključila. Število turističnih nočitev inozemskih gostov je naraslo za 6,5 % na skupno 43.154.138 nočitev. V zadnjih petih letih so se turistične nočitve inozemskih gostov v Avstriji povečale za 13.142.456 nočitev ali za 43,8 %.

Na inozemskih nočitvah so bili najbolj udeleženi gostje iz Zahodne Nemčije, na katere je odpadlo 76,5 % nočitev. Na goste iz Velike Britanije je odpadlo 4,9 %, na goste iz Nizozemske 4,6 %, iz Francije 2,7 % in na goste iz ZDA 2,5 % inozemskih nočitev.

DVA POMEMBNA POMLADANSKA VELESEJMA:

83. dunajski mednarodni velesejem

Kakor smo že zadnjič na kratko poročali, bo v nedeljo 13. marca dunajski pomladanski velesejem odprl svoja vrata. Osnovna značilnost tega sejma bo večja udeležba inozemskih razstavljalcev, kakor je bila na dosedanjih sejmih. S tem bo dunajski velesejem dal tolikrat možnost večje izbire med blagom, možnost za povečanje gospodarskega sodelovanja Avstrije in možnost spoznanja svetovnega razvoja na področju trga s tekstilom, tehničnim blagom ter industrijskimi in obrtnimi izdelki.

Med novostmi bo letošnji pomladanski velesejem na Dunaju postregel s turistično razstavo, ki jo bodo priredile Bolgarija, Romunija in Poljska, z razstavo dvokolesnih vozil in orodja avtoservisnih postaj, s poučno razstavo gnojenja ter z razstavo »Pet let zelene nacrta zate«. Da pa bo prikazal tudi najnovejše izdelke strojev in pohištva, je prav tako razumljivo, kakor je razumljivo, da bo postregel z najnovejšo modo oblačenja in obu-

vanja ter z najnovejšimi dognanji na področju gradbeništva, uporabe plastičnih mas in tehnike v gospodinjstvu.

Zagrebski pomladanski velesejem

Za Dunajem se tudi Zagreb pripravlja na svoj letošnji pomladanski velesejem, ki bo v času od 16. do 24. aprila. Ta sejem bo vseboval 8 specializiranih razstav in sicer mednarodno razstavo blaga široke potrošnje, šesto mednarodno razstavo prehrane in opreme za živilsko industrijo in kmetijstvo, osmo mednarodno razstavo embalaže, tretjo mednarodno razstavo plastičnih mas, mednarodno razstavo rudnikov, opreme za rudarstvo in industrijo ter opreme za delo v rudnikih, deveto mednarodno razstavo merske tehnike in avtomatizacije ter mednarodno razstavo orodnih strojev.

Dokončno število podjetij, ki bodo letos v Zagrebu razstavljali, in število držav, ki bodo zastopane, še ni znano. Na lanskem je senemskem zagrebskem velesejmu je razstavljalo 1100 jugoslovanskih in 5100 inozemskih podjetij iz 59 držav.

Industrializacija Avstrije napreduje

Koroška vedno bolj zaostaja

Začetkom leta 1966 so v Avstriji našli 5136 industrijskih podjetij s skupno 631.000 zaposlenimi. Največ zaposlenih sta imela rudarstvo in industrija proizvodnje železa. V 82 tovrstnih industrijskih podjetjih je bilo 72 tisoč 500 zaposlenih. Na drugem mestu po številu zaposlenih je stala tekstilna industrija, ki je v 605 podjetjih zaposlevala 70.500 ljudi. Tekstilna industrija šteje v državi največ podjetij. Na tretjem mestu po številu zaposlenih so stale industrija predelave železa in jekla, strojna industrija in industrija gradbenega materiala, ki so vse skupaj v 404 podjetjih zaposlevala 65.000 ljudi.

Od zaposlenih je v tem času bilo 497.000 delavcev in 133.000 nameščencev, kar pomeni, da je na vsake štiri delavce odpadel en nameščenec. Med zaposlenimi je bila več kot ena tretjina žensk.

Večina industrijskih podjetij odpade po tem

škega kapitala, ki določa politiko ÖVP in ravnanje njenih ministrov. Kar je hotela vlada pod pritiskom SPÖ v prid Rebrce, njenih delavcev in okoliških kmetov pomagati, je uničil papirni kartel in prisilil ÖVP k molku.

PRIMER IZVOZNEGA SKLADA

Od leta 1950 naprej imamo v Avstriji vpeljan sklad za pospeševanje izvoza, ki pod ugodnimi pogoji 5,5 % obresti v teku 6 dni odobri kreditiranje izvoza avstrijskega blaga, če je to potrebno. Ta sklad je v tem času podelil 16.000 kreditov v rednosti 3 milijard šilingov. Predlanskim jih je podelil 1478 v vrednosti 317,5 milijona šilingov, lani pa 1543 v višini 328,2 milijona šilingov.

Tudi te kredite potom predstavnikov ÖVP podeljuje domači in inozemski kapital. Podeljuje pa jih tako, da jih največ odpade na države, katerih kapital je na avstrijskem gospodarstvu najbolj udeležen. 29 % vseh izvoznih kreditov je bilo namreč namenjenih za izvoz v Zahodno Nemčijo, 13 % v Ameriko, 12 % v Švico, 9 % na Švedsko in 5,6 odstotka na Veliko Britanijo. V nobeno od ostalih držav, kamor Avstrija svoje blago izvažja, izvoz ni bil deležen teh kreditov v večjem obsegu kakor 3 %, ne glede na to, da bi po tej poti Avstrija svoj izvoz v nje še lahko podvojila in potrojila.

S primeri take gospodarske politike ÖVP bi lahko poljubno nadaljevali, če bi se nekoliko podrobneje poglobili v njeno prakso. Vsi ti primeri pa nas bi enako, kot ta dva, ki smo jih ravnokar navedli, utrdili v spoznanju, da je ÖVP usoda in dobrobit države in njenega delovnega prebivalstva deveta briga, odkar je s svojo sedanjo vodilno garnituro docela postala izvršni organ domačih in inozemskih kartelov in koncernov, ki delajo vedno in povsod le v svoj prid in v škodo države in prebivalstva. ÖVP zaradi tega ni stranka delovnih ljudi. Kdor jo bo v nedeljo volil, bo volil usodo, ki jo diktira domači in inozemski kapital.

Oskrba z govejim mesom se zboljšuje

Padanje števila goveje živine, ki smo ga zabeležili v letih 1962 in 1963, se je tekom leta 1964 ustavilo. Od leta 1964 naprej je število goveje živine v Avstriji spet v rahlem naraščanju. Pri štetju goveje živine 10. decembra 1965 so našli v državnem merilu 2.441.000 glav ali za 3,9 % več kot decembra 1964. S tem je oskrba z govejim mesom v državi spet bolj zagotovljena, kakor je bila v zadnjih letih, ko je bilo treba zaradi pomanjkljive ponudbe večkrat prepovedati izvoz klavne goveje živine. Na tem dejstvu nič ne spremeni pojav, da so pri decembrskem štetju našli za 1,25 % manj krav kot leto poprej in da je njihovo število padlo na 1.103.000. Temu nasproti je namreč naraslo število mladih telic za 6,6 % ali za 30.400 glav, kar daleč izravna padec števila krav za 13.900 glav.

Močno se je po decembrskem štetju povečalo število pitovne živine. Število bikcev je naraslo za 18,6 % na 373.000. Tudi število mladih volov se je povečalo in sicer za 9,4 % na 37.300 glav. Starejše pitovne živine pa so našli za 12,8 % več kakor pred letom dni. Njeno število je znašalo 49.500.

Po vsem tem izgleda, da bo letos ponudba goveje klavne živine obilna in da bo treba povečati kontingent njenega izvoza.

POŠIROKEM SVETU

LONDON. — Predsednik britanske vlade Harold Wilson je sporočil, da bo 10. marca razpuščen spodnji dom, 31. marca pa bodo v Angliji splošno parlamentarne volitve. V britanski javnosti prevladuje mnenje, da imajo laburisti dobre izgleda, da pri teh volitvah povečajo svojo trenutno zelo pičlo večino, ki znaša le 3 mandate v parlamentu. Ugodne posledice za laburiste bodo nedvomno imele tudi notranje razprile, ki vladajo v konservativni stranki.

WASHINGTON. — Med razpravo o dodatnih sredstvih za vojno v Vietnamu je bila ameriška vlada v senatu ponovno izpostavljena oslim kritikam. Senator Morse, ki spada med najbolj odločne nasprotnike vojne, je ob tej priložnosti dejal, da ameriški vojaki v Vietnamu kršijo mednarodno vojno pravo, ker v boju proti osvobodilnemu gibanju uporabljajo strupene pline.

PALOMARES. — Španske kmetijske oblasti so sporočile, da znaša škoda, ki jo je posredno ali neposredno povzročila ameriška vojna letala v pokrajini Almeria, kjer je po trčenju z drugim letalom »zgubilo« več atomskih bomb, okoli 23 milijonov peset, to je kakih 10 milijonov šilingov. Ena izmed atomskih bomb je vedno iščejo brez uspeha.

BOZEN. — Na Južnem Tirolskem je bil še drugič poškodovan spomenik, ki spominja na 10 Italijanov, katere so nemške zasedbene sile ustrelile 2. maja 1945 v okviru »povračilne« akcije. Spomenik so neznan storilec že enkrat poškodovali, vendar je bil nato spet obnovljen.

BONN. — Zahodnonemško notranje ministrstvo je objavilo poročilo, iz katerega je razvidno, da se neonacizem v Zahodni Nemčiji spet nevarno krepi. Vendar pa oblasti zaradi tega ne nameravajo prevzeti odločnejše ukrepe proti desničarskim ekstremistom, marveč hočejo povečati »politično izobraževanje«, kakor da bi tak prazdovanje kakorkoli vplivala na nacistične elemente.

DAMASK. — V Siriji je prišlo prejšnji teden do državnega udara. Za novega generalnega sekretarja stranke Baas, ki je v Siriji prevzela vso oblast, je bil imenovan general Salah Jadid. Sirski časopis »Al Taura« je napovedal, da si bo novo sirsko vodstvo pridelovala za krepitev vsestranskega sodelovanja s socialističnimi deželami, kar bo »sirski nacionalni stvari zagotovo večjo podporo levih sil v svetlu«. V posebnem članku list poudarja, da je bil namen prevrata enkrat za vselej očistiti stranko Baas desničarskih elementov.

MOSKVA. — Povečanje produktivnosti v Sovjetski zvezi je v zadnjih letih zagotovo povečanje industrijske proizvodnje za dve tretjini in narodnega dohodka za skoraj 90 odstotkov. V kapitalističnih državah je industrijska proizvodnja od leta 1954 do 1964 narasla le za dvakrat, medtem ko se je v socialističnih državah povečala za 4,7-krat.

AKRA. — Medtem ko je ganski predsednik Nkrumah odpotoval na obisk v azijske dežele, je prišlo v Gani do državnega udara ter sta vso oblast v državi prevzeli vojska in policija. Novi oblastniki so razpustili parlament, odstavili predsednika republike in vlado ter razpustili tudi vladajočo stranko ljudske konvencije. Predsednik sosedne Gvineje Sekou Toure je krivdo za prevrat v Gani očital Veliki Britaniji, pa tudi arabska socialistična zveza za državni udar v Gani označila kot del novega načrta imperialistov, da bi Afriko le naprej obdržali pod tujim nadzorom. Odstavljeni ganski predsednik Nkrumah je veljal za enega glavnih pobornikov za svobodo afriških narodov.

BONN. — Zahodnonemški kancler Erhard je izjavil, da Zahodna Nemčija ne bi brezpogojno pristopila k morebitnemu sporazumu o prepovedi širjenja atomskega orožja, marveč slej ko prej zahteva pravico sodelovanja v vprašanju atomske oborožitve NATO. S tem je napravil Erhard zelo slabo uslugo Ameriki, katere se pri sedanjih razorožitvenih pogajanjih v Zenevi trudi ustvariti videz, da je pripravljena skleniti sporazum, ki bi prepovedoval nadaljnje širjenje jedrskega orožja.

VARSAVA. — V Gdansk na Poljskem so odprli razstavo, posvečeno osvobodilnemu boju jugoslovanskih narodov. Ob tej priložnosti je jugoslovanski veleposlanik na Poljskem izročil 27 poljskim državljanom, ki so sodelovali v jugoslovanskem narodnoosvobodilnem boju, visoka odlikovanja, s katerimi jih je predsednik SFRJ Tito odlikoval za zasluge v boju proti nacističnemu okupatorju.

CHICAGO. — Lani je v Ameriki pri različnih nesrečah zgubilo življenje 107.000 ljudi, medtem ko se materialna škoda ocenili na 17 milijonov dolarjev. Skoraj polovica smrtnih žrtev — namreč 49.000 oseb — je odpadlo na prometne nesreče.

BUKAREŠTA. — Romunija beleži v zadnjem času izredno lepe uspehe pri izgradnji svoje industrije. Od začetka tega leta je skoraj vsak drugi dan začel delati po en nov energetski, rudarski ali industrijski obrat, kajti tekom minuli dveh mesecev je bilo dograjenih 23 novih objektov ter odprtih več manjših tovarnih kemijev, lesne in prehranske industrije.

RIM. — V Italiji je prišlo do dogodka, ki verjetno nima primere: cerkvene oblasti v Neaplju so vernikom prepovedale sodelovati pri akciji za postavitve spomenika prejšnjemu papežu Janezu XXIII., če da je to »komunistična« akcija.

MOSKVA. — Sovjetski list »Izvestija« je objavil poročilo, po katerem je bil med Ameriko in Zahodno Nemčijo sklenjen tajni dogovor, da bo neka zahodnonemška firma dobavljala letos ameriškim letalskim silam v Južnem Vietnamu 6000 bomb po 250 kg. S tem se — kakor piše list — korak za korakom uresničuje militaristična zarota pri ustvarjanju osi Washington-Bonn, ki sega daleč čez mejo tako imenovane atlantske sfere, kajti Zahodna Nemčija poslaže s tem že neposredna sodelavka pri ameriški agresiji v Aziji.

TRST. — Jugoslovanski veleposlanik v Italiji Ivo Vejvodja je bil na uradnem obisku pri predstavnikih dežele Furlanija-Juljska krajina. Ob tej priložnosti je obiskal tudi slovenski Kulturni dom v Trstu. Za predstavnike slovenske manjšine na Tržaškem je priredil kosilo, katerega so se udeležili zastopniki vseh političnih smeri med tržaškimi Slovenci.

AVSTRIJSKE ELEKTRARNE:

Proizvodnja toka se povečala za 9,2 odstotka

Avstrijske elektrarne so lani proizducirale 22.230 milijonov kWh električnega toka, s čemer se je njihova proizvodnja povečala za 9,2 %. Elektrarne za javno oskrbo z električnim tokom so proizducirale 18.585 kWh električnega toka. Rečne elektrarne so svojo proizvodnjo povečale za 21,8 odstotka na 14.286 milijonov kWh, katorične elektrarne pa za 17,1 % na 4299 kWh.

Spričo povečane proizvodnje se je uvoz električnega toka zmanjšal za 7,6 % na 918 milijonov kWh. Iz istega razloga pa je narasel tudi izvoz električnega toka in sicer za 29,2 % na 4783 milijonov kWh.

Lani so po avstrijskih elektrarnah inštalirali nove agregate s skupno zmogljivostjo 351.000 kWh.

Učenje in izobraževanje vodita človeka v lepše življenje

So skrb, ki jih starši ne moremo in ne smemo nikdar v celoti preložiti na tuja ramena, ker smo pač starši in gre za naše otroke.

Med temi vzgojnimi skrbmi sodi gotovo na prvo mesto skrb za otrokovo bodočnost, za njegovo življenjsko srečo in uspešnost. Pri tem se vsi, bolj ali manj jasno, zavedamo, da sta sreča in uspeh v življenju sad predvsem dolgotrajnega truda staršev, šole in drugih vzgojnih činiteljev ter otroka samega.

Oblikovanje njegove osebnosti, razvijanje njegovih sposobnosti in pridobivanje za življenje potrebne izobrazbe je dolgotrajen proces, pri katerem je pomemben vsak dan otrokove mladosti, vsako leto njegove priprave za življenje pa polaga temelje njegovi bodočnosti in lahko odločilno vpliva nanjo.

Šolanje in izobraževanje je ena izmed najpomembnejših sestavin otrokove priprave na življenje. Vsak mora predvsem pridobiti splošno izobrazbo, ki mu bo dala trdne osnove za nadaljnji osebnostni, družbeni in strokovni razvoj. Zavest o potrebnosti široke splošne izobrazbe v dobi tako mogočnega razmaha znanosti in tehnike vodi danes k podaljševanju dobe obveznega šolanja in k vse bolj temeljitim šolskim reformam, ki naj vskladijo šolo s potrebami današnjega in jutrišnjega življenja.

Pa tudi strokovna, poklicna izobrazba postaja vedno zahtevnejša in zahteva daljše šolanje, ker mora človek upravljati vedno bolj zapletene stroje in ustvarjalno uporabljati pri delu nove izsledke znanosti, ki odpirajo človeštvu pot k blaginji. Splošna in strokovna izobrazba je zato čedalje pomembnejša za vsakega človeka in za človeško družbo na splošno.

Če gledamo otrokovo pripravo na življenje iz takih daljših in širših razvojnih perspektiv, nam postane očitna potreba, da je mladost vsakega otroka čim bolj smotrno izrabljena za učenje in izobraževanje. Le znanje in njegove delovne sposobnosti mu bodo pomagale do uspehov v življenju.

Vendar pa ne zadostuje, da se zavedamo, kakšnega pomena je učenje in izobraževanje za bodočnost naših otrok. Poleg tega moramo namreč tudi vedeti, kako bomo otroku najlažje pomagali, da bo njegovo učenje rodilo čim več uspeha. O teh vprašanjih pa bomo govorili v prihodnjih številkah našega lista, ko bomo povzeli glavne misli iz knjižice Jožeta Valentičiča »Kako pomagamo otroku pri učenju«.

Svetovni ugled poljske znanosti

Med države, ki so med zadnjo vojno utrpeli največjo škodo, nedvomno spada tudi Poljska, za katero še posebej velja, da je med nacistično okupacijo zgubila tudi velik del svoje inteligence. Zlasti pa so vojna opustošenja prizadela poljsko znanost. Izmed 603 znanstvenih ustanov, kolikor jih je imela dežela pred vojno, so samo 3 ostale nepoškodovane, 357 pa jih je vojna vihra popolnoma uničila. Izgube v znanstvenem knjižnem skladu so v Varšavi znašale 76 odstotkov, v Poznanju pa 68 odstotkov. Vendar pa je največjo izgubo pomenila smrt mnogih uglednih poljskih znanstvenikov, ki so jih pobili Nemci, tako da so izgube kadra v mnogih znanstvenih disciplinah presegle celo 40 odstotkov.

Kljub temu pa zavzema poljska znanost danes spet ugledno mesto v svetovnem merilu, kajti položaj v poljski znanosti je dobrih dvajset let po vojni neprimerno boljši kot nekdanj. Poljska ima spet 72 visokih in višjih šol, katere je leta 1964 obiskovalo okoli 229.000 študentov, medtem ko je učni kader štel 668 rednih profesorjev, 1043 izrednih profesorjev, 1718 docentov, 5631 adjutantov in nad 10.000 asistentov ter predavateljev.

Poleg visokih šol in oddelkov Poljske akademije znanosti ima Poljska še nad 100 znanstveno raziskovalnih zavodov, medtem ko jih je imela pred vojno samo 15. Posamezne panoge poljske znanosti zavzemajo danes spet vodilno mesto v svetu, kar velja predvsem za matematiko, pa tudi na področju ekonomike, zgodovine, fizike in medicine poljska znanost uspešno nadaljuje slavno tradicijo.

Zgodovina in problemi našega gospodarstva

Gradbeništvo ima v celokupnem gospodarstvu ključen položaj. Nič manj kot 550.000 prebivalcev, ki so v poklicu, je od njega odvisnih. Žal v njem zdaleka ni vse v redu. Stanje, do katerega je prišlo, kritizira Karl Autsch tako-le:

● V gradbeništvu naletimo takorekoč na vse napake in zamude, ki obstojajo v avstrijskem gospodarstvu: nobenega sodelovanja med naročilo-dajalci in dobavitelji ter med javnimi ustanovami; zaradi tega nenačrtovitost pri oddajanju naročil in financiranju; neizkoriščene zmogljivosti na eni in preobremenjenost na drugi strani; najhujši vseh grehov pa je, da že leta sem spoznavamo, da bi bilo treba, deloma da je celo treba nekaj ukreniti, toda vse ostane vendar pri starem.

To sodbdo dokazuje do podrobnosti. Zato tudi gradbeništvo ni bilo v stanju storiti, kar bi bilo v korist tistih, ki iščejo stanovanja. Premalo gradimo, prepočasno gradimo in predrago gradimo. Najbolj vidna pomanjkljivost pa je razdrabljanje pospeševanja gradnje stanovanj. Kakšne razlike zaradi tega nastanejo, kaže primerjava storilnosti sklada za obnovo stanovanj in zveznega sklada za gradnjo stanovanj. O tem dva primera:

● Do konca leta 1964 je sklad za obnovo stanovanj oddal 14,2 milijarde šilingov posojil. S tem je bilo obnovo stanovanj ali na novo zgrajenih 104.000 stanovanj, nadaljnjih 74.000 pa je bilo adaptiranih. Zvezni sklad za gradnjo stanovanj je do konca leta 1964 dal 6,4 milijarde šilingov posojil in prispevkov za anuitete in obresti. S tem zneskom je bilo zgrajenih vendar 116.000 novih stanovanj.

ZUNANJA TRGOVINA

V tistem delu svoje knjige, kjer govori o pomenu zunanje trgovine druge republike, postavlja Autsch naslednje osnovno pravilo: »Čim manjša je industrijsko visoko razvita dežela, tem več mora izvažati«. Ker Avstrija izvažata eno tretjino svoje industrijske in eno desetino svoje kmetijske proizvodnje bi lahko mislili, da smo lahko zadovoljni. Če pa pomislimo, da Švica in Švedska po osebi prebivalstva izvažata več kot še enkrat toliko blaga kakor Avstrija, nas v našem zadovoljstvu nekaj pretrese. Vsekakor je izvoz industrijske proizvodnje prekosil. Medtem ko je slednja med 1962 in 1964 narasla za okroglo 60 %, je izvoz narasel za 100 %.

»Ta ugodna podoba nam vendar

ne more prikriti, da je v avstrijski zunanji trgovini vrsta resnih problemov,« svari Autsch. Takoj na eni naslednjih strani naletimo na stavek, ki njeno problematiko bliskovito osvetljuje. Tam pravi: »Struktura avstrijskega izvoza je — če ostro formuliramo — obrnjena bolj na preteklost kakor pa na bodočnost«. K temu še pride, da je Avstrija dežela visokih carin, čeprav intenzivno zunanjo trgovino tako zelo potrebujemo. Pri nas so nekateri lepo razumeli, da nam z liberalizacijo meje čez pesek v oči. Konzument to zelo občuti, kajti omejitve uvoza, ki umetno reducirajo ponudbo blaga in ki preprečujejo znižanje cen, so najbolj občutne pri konzumnem blagu. Autsch opozarja tudi na dejstvo, da se kljub vsemu govorjenju potreba integracije premalo upošteva, ko pravi:

● Zunanjetrgovinska politika, ki omejuje konkurenco, prihaja vedno bolj v protislovje s stvarnostjo. Nesporo je, da Avstrija v Evropi ne more igrati vloge samotarja. In če bodo pogajanja, ki jih Avstrija vodi z Evropsko gospodarsko skupnostjo (EGS) v Bruslju glede asociacije, uspešna, potem bodo morale biti naše meje veliko bolj odprte, kakor so

Nekaj popustnih ugotovitev

Dnevi in celo tedni, ko so stari in mladi razpravljali edinole o tem, kako bodo pofekale letošnje pustne prireditve in kakšno »vlogo« naj bi pri le-teh igrali, so minili. Človek se kar ne more načuditi, kako važne so za nekatere take stvari. To ne velja le za mladino, ki se z veliko vnemo pripravlja za pustne norčije; v enaki meri velja tudi za odrasle: cele organizacije, uradi, občine in mesta uprizarjajo pust s takšno vne- mo, kot da bi bila to najvažnejša stvar v letu.

Toda, ali je solidarno in primerno času velikih katastrof in nesreč, če obhajamo pust kot »dogodek leta«? Tudi v pustnem času se kulturnost v kulturnem in civiliziranem svetu ne bi smela umakniti neumnostim. Človek ne bi imel ničesar proti pustovanju tudi v še tako razigranih oblikah, če bi se ljudje, ki ob pustnih dogodkih pokažejo toliko organizacijskih talentov in toliko požrtovalnosti, znašli z enako zavzetostjo ob okroglih mizah in pred javnostjo tudi tedaj, kadar gre za rešitev življenjsko važnih vprašanj.

Gotovo: nič proti poantiranju določenih javnih in družbenih položajev in dogodkov, saj po svoje prispeva k izboljšanju; nič proti res duhovitemu in humorističnemu zabavanju občinstva; nič proti razvedrilu na kateri koli pač osebno pogojeni način — če bi se v »pametnih« dneh vsaj z istim če že ne večjim ognjem posvetili reševanju velikih problemov človeštva. Da pa so te prireditve vse prepogosto naravnost kičaste, neduhovite in neslane, to vendar ni prva pustna pravica. Ali ni malo drzno zahtevati od vseh občanov, torej tudi od odraslih in starih, od zrelih in resnih ljudi, da si nadenejo (in čeprav samo enkrat v letu) pustno opremo in se z njo pojavijo na cesti sredi razgrajajoče tolpe? Ali je res tako smiselno, postaviti med vrata ali obesiti v okna in na strehe našopane pustne šeme? Mnogi ljudje so hodili po mestu, pa ta strašila niso ustvarila v njih bolj vselega razpoloženja.

Dejstvo pa je, da ljudje v dobrih akcijah niso tako spretni, navdušeni in radodarni, kakor kažejo v dneh, ko se vdajajo primitivnim reklamskim pustnim trikom.

Sicer pa je to pustno početje samo dokaz, da nam gre dobro. Če pa bi kdo vendarle še potreboval kakšno pomoč, jo bo morda našel pri tistih, ki prirejajo pustne

obhode. Skoraj v vseh večjih koroških krajih smo jih imeli in povsod so bili povezani z precejšnjimi izdatki. Torej se res ne moremo pritoževati, da ne bi bilo denarja. Imeli smo ga za pustno opremo, ki je čez noč postala brez vsake vrednosti, zato bi ga morali imeti tudi tedaj, če bi se ta ali oni naš sočlovek znašel v stiski in bi bil navezan na našo pomoč!

Seveda, ljudem je treba dati novo snov za pogovore. Spet bomo nekaj časa živeli od tega, da bomo obujali spomin na ta ali oni »posrečeni« lik v pustnem obhodu. Ne vem pa, če se bomo za minulico ustavili tudi ob dejstvu, da sredi našega razposajenega pustnega veseljačenja na tisoče ljudi umira od gladi, na boljših in končno tudi od pomanjkanja veselja, od žalosti. Mi še živimo v miru (morda niti ne toliko po naši lastni zaslugi) in praznujemo pust s takšno gotovostjo, kot bi se to nikdar ne moglo spremeniti. Vse preveč hitro pozabljamo, da ni bilo vedno tako; predvsem pa zapiramo oči pred resnico, da je v širšem svetu in celo v naši neposredni okolici še dovolj ljudi, kateri tudi v pustnih dneh nimajo le eno skrb: biti posebno »originalni«.

In še nekaj k jeziku pustovanja. Slovenci smo lahko ponosni, da mimo Einspielerjeve vindišarščine in njenih odtentkov še ne poznamo posebne »pustne« slovenščine. Tiste nemške sodeželane, ki se pri pustnih obredih tako radi poslužujejo stare nemščine, pa bi rad vprašal, od kdaj je stari zgodovinski jezik prednikov tako smešen, da je postal jezik za banalno zbijanje šal; od kdaj je postal del pustne opreme? Mnogim ljudem je jezik in prav posebej stari jezik še vedno častitljiv spomenik iz davnih dni; mnogim ljudem je še vedno sveta posoda kulture in sredstvo najlepšega oblikovanja človekovega čustvovanja.

Na take ljudi so pustni prireditelji povsem pozabili. Pozabili pa so tudi, da mora v kulturni družbi celo pustna prireditev temeljiti na gotovih višjih osnovah ter imeti vzgojni poudarek — že zato, ker je namenjena širokim plastem ljudstva in mladini!

NA REKI:

Italijansko gledališče ZA KULTURNE POTREBE MANJŠINE

Med ustanovami, ki služijo kulturnim potrebam italijanske manjšine v Jugoslaviji, zavzema posebno mesto italijansko gledališče na Reki. Za letos ima ta ustanova spet predviden izredno bogat delovni program. Poleg del, ki jih bodo naštvirali v okviru letnega repertoarja, bodo pripravili tudi šest matinee za šolsko mladino italijanske narodnosti v Istri in na Reki.

Delo tega gledališča se odvija v tesnem sodelovanju s krožkom umetnikov in literatov ter z dramskimi skupinami posameznih italijanskih kulturnih krožkov. Nekateri igralci bodo pripravili odlomke iz izbranih del ter jih recitali v šolah kot dopolnilo literarnemu pouku.

Na nedavnem posvetovanju predstavnikov italijanskih kulturnih krožkov so zastopniki reškega gledališča predlagali tudi sodelovanje z dramskimi ansambli ostalih narodnostnih skupin ter dali pobudo za izvedbo festivala dramskih skupin vseh manjšin v Jugoslaviji.

V ansambel italijanskega gledališča na Reki nameravajo sprejeti tudi nekatere igralkice in režiserje iz Italije.

KULTURNE DROBTINE

● Slovenska, hrvaška in srbska Matica ter katedra za makedonski jezik in književnost na filozofski fakulteti v Skopju pripravljajo skupno izdajo »Zgodovina jugoslovanskih književnosti«. Urednika slovenskega dela te obsele, na pet zveznih knjig preračunane publikacije sta prof. Alfonz Gspan in dr. France Bernik.

● V času od 15. do 20. maja bo v Stockholmu kongres zveze evropskih pisateljev. Pričakujejo, da se bo tega pomembnega zborovanja udeležilo 110 uglednih književnikov iz raznih evropskih držav. Udeleženci bodo razpravljali predvsem o novih tokovih v skandinavski literaturi, za katero so značilni seks, razkroj morale, upor proti stari normi in podobno. Ker prihajajo podobni tokovi do izraza tudi v literaturi drugih evropskih narodov, je pričakovati, da bo razprava zelo zanimiva.

● Na Dunaju bo od 24. marca do 1. aprila VI. mednarodni filmski festival »Viennale«, na katerem bodo Avstrija, Češkoslovaška, Francija, Italija, Izrael, Madžarska in Švedska pokazale najnovejša dosežke na področju filmskega ustvarjanja. V okviru tega festivala bodo na Dunaju 25. marca odprli retrospektivno razstavo »Zgodovina filma v Avstriji«.

● V Makedoniji bo od 18. do 23. septembra kongres jugoslovanskih folkloristov, ki se bo po eni strani bavil z razvojem folkloristike v Makedoniji, po drugi strani pa s problematiko folklorne v sodobnih okoliščinah. Ker je za jugoslovansko folkloro veliko zanimanje tudi drugod po svetu, so na prireditvi povabili tudi predstavnike iz raznih drugih dežel.

● V nürnberški Mestni operi je bila krstna predstava muzikala »Luči noči«, katerega je ugledil Peter Riegler po libreto avstrijskih avtorjev Thomasa Plucha in Wernerja Schneyderja.

● Moskva je dobila novo operno gledališče, ki je namenjeno izključno otrokom. Za otvoritev so izbrali delo Sergeja Prokofjeva »Peter in volk«.

● Svetovna proizvodnja knjig je v letu 1965 narasla v primerjavi z letom poprej za več kot 20 odstotkov. Največje zanimanje vlada na knjižnem trgu za žepne izdaje, zaradi česar so se mnoge velike založbe poleg svojih običajnih izdaj posvetile tudi žepnim knjigam.

4 sedaj v času pripadnosti k Evropskemu območju svobodnega trgovanja (EFTA), kajti 1964 je skoraj 60 % vsega v Avstrijo uvoženega blaga prišlo iz območja EGS in le okoli 15 % iz dežel EFTA.

DRŽAVNI PRORAČUN

Auschove proračunske analize, ki jih je »vočas objavil v »Arbeiter-Zeitung«, so še danes deležne velikega zanimanja. Pripomba, da teh analiz v knjigi manjka, je sicer upravičena, toda Autsch ima celo poglavje posvečeno načelnostim v kompleksu teh vprašanj. Posebno aktualna so njegova izvajanja o proračunskih deficitih. Kako je do teh prišlo? Avtor vidi vzroke deficitov v prekomernih izdatkih na eni in v dvomljivih zniževanjih davkov na drugi strani:

● Tako je z znižanjem neposrednih davkov leta 1955 prišlo do razdelitve socialnega produkta tudi v bodočnosti v škodo javne roke, ki se kaže v kroničnih proračunskih težavah.

Seveda spada k vzrokom teh težav tudi sistem »uslužne demokracije«, kakor jo označuje Heinz Kienzel, ki obstoja v tem, da se hoče državljanom dati več storitev, kakor jih državni proračun prenese. Kaj je pri tem bistveno, kaže izveček iz govora, ki ga je imel vicekancler dr. Pittermann poleti 1964 in ki ga Autsch citira:

● Na tem mestu moram svariti pred napačnim političnim prestižem, namreč pred tem, da je mogoče državljanom razdeliti več, kakor skupnost donaja. Politična razprava o deležu, ki ga naj vsak dobi iz skupnega produkta, je docela upravičena. Toda obljubiti, da je mogoče več izdati, kakor v pisar pride, ne da bi to privedlo do naglega upadanja kupne moči šilinga, je demagogija.

Autsch obžaluje, da se gospodarska pamet še ni uveljavila. Pri tem je sosvet za gospodarska in socialna vprašanja že oktobra 1963 izdelal dolgoročen proračunski koncept.

NARODNI DOHODEK

Pod tem naslovom poteguje Autsch bilanco gospodarskega razvoja v drugi republiki. Pri tem bralcem razlaga, kaj je treba razumeti pod narodnim dohodkom, kako se izračuna, kako se razvija in spreminja v svojem sestavu in kako se uporablja in deli. V razvoju narodnega dohodka se zrcali gospodarski vzpon Avstrije. Tako se je bruto nacionalni produkt med 1950 in 1964 podvojil, vendar rast nikakor ni bila enakomerna. Autsch podrobno prikazuje, kaj so posamezna gospodarska področja prispevala k bruto-nacionalnemu produktu. Pri tem posebno zanimala odgovor na vprašanje o razvoju dohodkov. Le-ta se glasi:

[Konec na 4. strani]

OB VSEM SLADKANJU ŐVP IN NJENIH PROPAGANDISTOV:

Koroški Slovenci nismo pozabili njenih dejanj

Tedni volilne borbe gredo h kraju. Če jih gledamo, kakršni so bili, se sprašujemo: kakšna je morala ŐVP ter njenih krogov in ljudi, ki so bili na lovu za glasovi po naših krajih? V zadnjih tednih in dneh smo namreč vedno spet doživljali, da so najvišji deželni veljaki ŐVP prebili ure in dneve po naših občinah in vaseh, da bi za nedeljske volitve nalovili glasov, kjer jih je le mogoče naloviti: po gostilnah, na cesti, od hiše do hiše in celo pred cerkvenimi vratmi.

Sedaj naj bi ŐVP pomagali reševati koroški Slovenci. Držno so nam njeni veljaki gledali v oči, se nam sladkali in tudi grozili. Ni jih bilo sram, da so bili prav sami tisti, ki so leta 1958 z insceniranimi šolskimi štrajki pokopali dvojezično šolo in da je bila še pred nekaj tedni njihova glavna skrb, kako bi se z odklivanjem Steinacherja najbolj prikupili nepoboljšljivim nemškim nacionalističnim krogom v deželi. Držno so obšli tudi resnico, da se je prav iz njihovih vrst vsa leta sejalo seme zdrahe med prebivalstvom naših krajev, da so

vedno spet naravnost srdito nastopali proti vsakemu primeru prijateljskega sožitja in sodelovanja na meji in da je bilo kanclerju Klausu očitno po volji, da nas je začelkom volilne borbe Mayrhofer na zborovanju v Grebinju znova napadel, ker ne trobimo v rog ŐVP in ker branimo, kar je našega in za kar nas hoče ŐVP od slednje naše vasi preko Celovca do Dunaja opehariti.

Volilni dan je plačilni dan. Koroški Slovenci smo zreli dovolj, da tudi tokrat ne bomo šli na lim še tako drznim vabam ŐVP, niti ne svetohlinskemu prišepetavanju, ki smo ga zadnje nedelje slišali med mašo, prej pa lahko razbrali iz „Našega tednika — Kronike“. Na svoji koži smo pred dobrimi 30 leti občutili, da so podobne parole in stremjenja, kakor jih v teh tednih slišimo iz ust kanclerja Klause, ministra Schleinerja, deželnega svetnika Bacherja in drugih iz vodstva ŐVP, privedle do naše popolne brezpravnosti, do zaplembe našega narodnega premoženja in do množične izselitve leta 1942.

V zavesti svoje odgovornosti pred zgodovino in pred našimi zanamci bomo v nedeljo na vse te predrznosti dali edino pravilni odgovor. Vsi bomo šli na volišče, svoj glas pa bomo dali stranki, ki nam je blizu tako po naši socialni in gospodarski pripadnosti, kakor po svoji politiki mirnega sožitja, upoštevanju naših narodnostnih težnj in po uveljavljanju prijateljstva med narodi. Volili bomo Socialistično stranko Avstrije — SPÖ — listo 2.

OD LETA 1945:

300 milijonov šil. za deželne bolnišnice

Pred tednom dni je Koroška slavila nov uspeh na poti širokopoteznega načrta deželne vlade za modernizacijo deželnih bolnišnic. Za zagotovitev velikega posloja kirurškega oddelka celovške deželne bolnišnice v Celovcu pred leti sta bili predani zdaj svojemu namenu novo poslopje drugega medicinskega oddelka in modernizirano poslopje oddelka za pljučne bolezni. Prvo poslopje ima 198 postelj, dru-

go pa 154. Z dograditvijo teh dveh oddelkov je koroška deželna vlada za izboljšanje in modernizacijo deželnih bolnišnic doslej iz svojega investiranja 300 milijonov šilingov. Kakšno skrb posveča tej potrebi, vidimo tudi iz tega, da je v medicinskem oddelku bolniška postelja povezana z investicijami 96.000, v pljučnem oddelku pa celo s 125.000 šil.

Omenjeni trije oddelki vendar niso edini primeri na poti modernizacije celovške deželne bolnišnice. V gradnji so še nadaljnja poslopja in sicer poslopje oddelka za kožne in spolne bolezni, poslopje za zdravstveno pedagoško opazovalno postajo, poslopje centralne pralnice in stanovanjsko poslopje za zdravnike. Poleg tega je v bližini bolnišnice dograjen ali v gradnji 400 stanovanj za uslužbenke bolnišnice, katerih je 1520.

NAMESTNIK DEŽELNEGA GLAVARJA DR. KERSTNIG — DVORNI SVETNIK

Generalni direktor avstrijskih zveznih železnic je pred kratkim imenoval namestnika deželnega glavarja dr. Hansa Kerstniga za dvornega svetnika. Ta naziv je dr. Kerstnig dobil za svoje zasluge kot podpredsednik železniške direkcije Beljak pri obnovi železniškega prometa v Avstriji.

ZVEZA SLOVENSKE ŽENA

V a b i l o

na

občni zbor

ki bo na mednarodni praznik žena

v torek 8. marca 1966 ob 9.30 uri dopoldan v dvorani I Delavske zbornice v Celovcu

Občni zbor bo povezan s proslavo mednarodnega praznika žena.

KMETIJSKI VISOKOŠOLSKI TEČAJ kmetijske zbornice

Letošnji kmetijski visokošolski tečaj koroške kmetijske zbornice bo od srede 9. do petka 11. marca v Celovcu v slavnostni dvorani kmetijske šole Kucherhof.

V sredo so na sporedu nagovor ob izdaji knjige „Zgodovina koroškega kmetijstva“, referat prezidenta Gruberja „Naloge in cilji pospeševanja kmetijstva v dobi integracije“ in predavanje „Moderne rejske metode in njihova praktična uporaba“.

V četrtek sta na sporedu predavanja „Strojna oprema kmetije, ki prideluje krmo“, popoldne pa „Obrotnogospodarska vprašanja s posebnim ozirom na vrste hlevov, ki zmanjšajo delo“.

Petek je posvečen gozdarstvu. Dopoldne bo predavanje „Debel ali tanek les“, popoldne pa „Razvojne smeri gozdnega gospodarstva“.

Pričetek predavanj dopoldne ob 8.30, popoldne pa ob 14. uri.

TURISTIČNI TEČAJI V CELOVCU

Inštitut za pospeševanje gospodarstva koroške zbornice obrtnega gospodarstva bo imel v marcu s področja turizma naslednje tečaje:

● MENU

V RESTAVRACIJSKI KUHINJI tečaj traja 5 dni in prične 14. marca ob 9. uri. Prispevek 300 šil.

● JEDI NA ŽARU

tečaj traja 3 večere in prične 14. marca ob 19. uri. Prispevek 100 šilingov.

● UVODNI TEČAJ V KUHANJE

tečaj traja do 1. aprila in prične 21. marca ob 9. uri. Prispevek 600 šilingov.

● ZAJTRK V PENZIONIH

tečaj traja 2 večera in prične 21. marca ob 19. uri. Prispevek 70 šil.

OBČINSKI REGIONALNI NAČRT ZA PLIBERK

Kakor poroča deželni tiskovni urad, je bil za občino Pliberk pripravljen osnutek občinskega regionalnega načrta (Flächenwidmungsplan). Osnutek leži sedaj v občinski pisarni in ga do 12. aprila vsak lahko pregleda. Vsak posestnik v občini Pliberk, ki ga občinski regionalni načrt kakorkoli prizadene, ima pravico, da do tega dne proti osnutku vloži ugovor, če misli, da mu bo le-ta prizadejal škodo. Ugovor je treba vložiti v občinski pisarni.

V A B I L O

Slovensko prosvetno društvo „Srce“ v Dobri vasi priredi

v soboto 5. marca 1966 ob 20. uri ZAKLJUČEK PLESNEGA TEČAJA v hotelu Rutar v Dobri vasi.

PODIJUNSKI DRUŽABNI VEČER

bo v četrtek, 10. marca ob 20. uri v hotelu Rutar v Dobri vasi. Na sporedu: Koroška v slikah, navrh diskusija in petje

Krajevni kmečki odbor Železna Kapla-Bela

za izboljšanje položaja kmetov v občini

Krajevni kmečki odbor občine Železna Kapla-Bela se je že dalj časa trudil, da bi našel razumevanje za ustrezno pospeševanje izboljšanja kmetijstva v občini, ki je izrazito gorsko kmetijstvo v izredno strmih prisojnih in senčnih legah. Kmetje grap te občine so v skupnostih za gradnjo cest in za elektrifikacijo v povojnih letih investirali že veliko denarja, da bi napravili svoje kmetije dostopne za sodobna prometna sredstva in za dovoz gospodarskih potrebščin oziroma za spravilo svojih pridelkov v dolino. Kar pa jim je manjkalo, je bila organizirana pospeševalna služba, s katere pomočjo bi preusmerili svoje kmetovanje in povečali produktivnost kmetij in svojega dela.

Rešitve tega vprašanja se je sedaj krajevni kmečki odbor širokopolezno lotil. Iz spoznanja, ki so ga dobili mladi kmetovalci na kmetijski šoli v Podravljah, da se vsako izboljšanje kmetijske proizvodnje prične z boljšim gnojenjem,

POSPEŠEVANJE GORSKIH KMETOV POSEBEN PROGRAM

Poseben program pospeševanja gorskih kmetov, ki je bil lani vpeljan, bo zvezno ministrstvo za kmetijstvo in gozdarstvo letos nadaljevalo. Za njegovo izvedbo bo na razpolago 75 milijonov. Od tega zneska je dodeljenih 15 milijonov šilingov za prispevek k transportnim stroškom, 7 milijonov za prispevek pri nakupu slame, 20 milijonov za dovozna pota do kmetij, 10 milijonov za pospeševanje molzne kontrole in za posvetovalno službo na področju krmiljenja, 3 milijone za gradnje silosov in 20 milijonov za akcije na področju gospodarske preusmeritve in utrditve gorskih kmetij.

Sredstva za izvedbo tega posebnega programa pospeševanja gorskih kmetov prihajajo iz dohodkov države na področju izravnave cen uvoženih krmil.

KOLE DAR

Petek, 4. marec: Kazimir
Sobota, 5. marec: Evzebij
Nedelja, 6. marec: Perp. in Fel.
Ponedeljek, 7. marec: Tomož
Torek, 8. marec: Janez
Sreda, 9. marec: Frančiška R.
Četrtek, 10. marec: 40 mučencev

Tako bomo volili v nedeljo

Vsaka neudeležba na volitvah, vsak neveljavni glas in vsak glas za katerokoli drugo stranko koristi le ciljem ŐVP, ki hoče pri teh volitvah doseči možnost za samovlado proti koristim delovnih ljudi

Zato v nedeljo vsi na volišče!

Zato vsak glas za listo 2 - SPÖ!

Amtlicher Stimmzettel

Zgodovina in problemi našega gospodarstva (Nadaljevanje s 3. strani)

● Nominalno je dohodek po osebi delavcev od leta 1958 narasel skoraj za polovico, po kupni moči vendar samo nekoliko več kot za četrtino. Razlika je požrlo stalno podraževanje, ki je bilo v drugi polovici raziskanega obdobja močnejše kakor v prvi polovici. Dohodka po osebi samostojnih poklicev ni mogoče ugotoviti. Na splošno pa lahko rečemo, da v primerjavi daljšega obdobja obstoja neka enakomernost med dohodki samostojnih poklicev in dohodki delavcev. Tu je vendar potreben pridržek. Skupni dohodki prejemnikov mezd in plač so točno zajeti s številkami meznega davka in te številke gre-

do v statistiko. Drugače je stvar pri dohodkih samostojnih poklicev in pri dobičkih kapitalnih družb.

Razlike med dohodki prejemnikov mezd in plač ter dohodki samostojnih poklicev in kapitalnih družb finančni uradi nikoli ne morejo v celoti zajeti.

Ne le ekonomista, marveč tudi sociologa bodo zanimale spremembe v navadah konzumentov, ki jih Ausch podrobno obravnava. In če potem proti koncu ugotavlja, da se je življenjski standard v zadnjih 15 letih podvojil, bi bilo želeto, da bi bili številni predlogi, ki jih knjiga vsebuje, vzeti k srcu, da bi se razvoj, na katerega pot je stopila druga republika, neprekinjeno nadaljeval. Sam postavlja na eni zadnjih strani v devetih točkah seznam opominov, ki še enkrat zgoščeno prikazujejo napake, ki jih je prej prikazal. Opozorja na posledice zanemarjanja duhovnih in-

vesticij, sviri pred posledicami pomankanja svobodne konkurence, pred posledicami napadov na podražljeno industrijo, opominja, da med energetske podjetje ni prave koordinacije in da so v gradbeništvu nedostarki, končno pa zavrača politiko zaščitnih carin in omejitev uvoza. Za tem ugotavlja:

● Skoraj vse te napake in popustljivosti je mogoče spraviti na skupen imenovalec: nenačrtovitost, ki vlada v avstrijskem gospodarstvu in ki daje toliko prostora avstrijski bolezni »sem in tja prerivanja«.

Zaključno se zavzema za pravičnejšo razdelitev razpoložljivih sredstev med javnim in privatnim konzumom. Ko zaključno ugotavlja:

● ne, razpoka med osebnim blagostanjem in zanemarjanjem ustanov skupnosti ne spada v podobo, ki jo imamo o državni blaginji, mu moremo samo potrditi.

Pajki bi preživeli atomsko vojno

Eden najbolj znanih zapadnonemških arambologov dr. Kraus je skušal rehabilitirati pajke v očeh javnosti. »Raje bi imel, da bi me pil pajek kot čebela«, je rekel. »Pajki nikoli ne napadejo človeka, ampak se samo branijo.«

Dr. Kraus je zavrnil govorice, da bi se v južnoafriških pragozdovih tarantule z dreves spuščale na ljudi. Med nevarne pajke sodi »črna odova«, njen ugriz je v treh odstotkih smrten. Najnevarnejši so pustinski škorpion. Arizonski škorpion je prav tako nevaren kot kakšna strupena kača.

O pozitivnih lastnostih pajkov so imeli strokovnjaki na kongresu marsikaj povedati. Tako veljajo mnoge vrste pajkov za odlične »letalke«. Kadar želijo »potovati«, se obesijo na kakšno suho biljko z glavo navzdol, nato pa iz zadka izločijo daljše pajčevine, v katere se upre veter in jih odnese. Tako »preletijo« tudi po nekaj tisoč kilometrov.

»Ni nikakršna zgodba«, meni dr. Kraus, »da so pajki v non stop letu preleteli Atlantik, še preden je Kolumb odkril ameriško celino. Zato poznamo v Evropi kolonije pajkov, ki potekajo iz Severne Amerike. V hladnih močvirskih predelih Harza v Nemčiji pa so našli pajke, ki izvirajo iz arktičnih krajev.«

Poleg tega so pajki seveda odlični tkalci. Na Madagaskarju živi vrsta pajka, katere zlato obarvane niti so prebivalci še do nedavno uporabljali za izdelovanje delov oblek.

Znanstveniki so prav tako dognali, da so dijo pajki po svoji zgradbi med redka bitja, ki bi mogla preživeti atomsko vojno. Lahko namreč prenesejo 80 tisoč rentgenskih enot, medtem ko bi človek podlegel že pri tisočinih takšne doze žarčenja.

Gluhonemi bodo govorili

Trud in poskusi treh mož, profesorja Bougeta, docenta za otorinolaringologijo na univerzi v Rennesu, in inženirjev Pimonova in Ferrieva iz telekomunikacijskega centra v Lannionu, bodo v prihodnosti verjetno prinesli odrešitev ali vsaj veliko olajšanje vsem, ki so gluhonemi že od rojstva. »Venus«, kakor so imenovali novo napravo, ne sodi v vrsto običajnih ojačevalcev zvoka za naglušne, temveč spreminja glasove v signale z visoko frekvenco. Človeška beseda je postala v tem primeru šifra, »sintetičen« glas, ki ga gluhonemi z nekaj vaje spozna in razume.

Za poskuse so izbrali skupino šestih dečkov, ki so po petih tednih že poznali, razumeli in izgovarjali nekatere besede in najobičajnejše fraze. Dnevni pouk je omejen na samo deset minut, ker je oblikovanje glasov precejšen napor za gluhoneme.

»Venus« po velikosti ni večji od običajnega transistorja. Opremljen je s posebno slušalko, ki posreduje gluhonemim učiteljeve besede. Ponavljanje glasov, besed in stavkov je vsaj v začetku zelo naporno za učence, saj se ti še niso navadili pravilnega dihanja pri izgovarjanju. Počasni zlogovane besede prenaša in ojači zvočnik v aparatu, zven glasov je resda precej kovinski, vendar so besede in stavki popolnoma razumljivi.

Za zdaj je govorica gluhonemih še počasna in okorna, vedeti moramo namreč, da povzroča največ težav usklajevanje dihanja z oblikovanjem posameznih glasov. Napredek pa je zadovoljiv in za konstruktorje nove naprave celo spodbuden, medtem tako učenci kažejo za pouk veliko zanimanja, saj jim slušalka posreduje tudi njihove glasove — gluhonemi slišijo!

»Venus« je trenutno kajpak šele prototip, ki ga bodo med poskusi stalno izboljševali. Za zdaj še ni govora, da bi podobne aparate izdelovali tudi serijsko, vendar je profesor Bouget prepričan, da bodo njegovi učenci v nekaj letih toliko napredovali, da bodo lahko opravili ustni sprejemni izpit za srednje šole.

Janez Švajncar:

NA MEJI

3

Vinko se je pogovarjal z rejenim prekupčevalcem. Sedela sta za okroglo mizo v kotu, priganjači so sedeli ob peči. Prekupčevalec Gojzer, ki je imel pred seboj razgrnjen sveženj papirja, je kadil debelo smotko. Z mesnato roko je grebel po laseh, včasih je skrčil prste v pest in jo močno uprl v bok. Pogledoval je izpod čela, in ko se je srečal z Vinkovim pogledom, se je znova poglobil v papir na mizi.

Gojzer je bil stalen odjemalec živine, ki mu jo je pošiljal Vinko čez mejo. Spoznala sta se na nekem vinotoku in zadnja leta je pogosto prihajal čez mejo, ostajal v gostilnah in kegljiščih in povsod je mnogo govoril in prisluškoval. Znal je tudi slovenski, vendar je govoril rajši nemški. O njem so vedeli samo toliko, da se je pokazal kmalu po priključitvi Avstrije k nemškemu »Rajhu«. Rad je govoril o »velikem Rajhu« in Hitlerju in ljudje so ga z zanimanjem poslušali.

»Presneto nazaj, nocoj ni bilo kar tako kot bi si kdo mislil«, je menil Anza in se naslonil s hrbtom na peč.

»Za čeden človek vse prenese«, je rekel Miha in se praskal pod nosom. Naravnal si je brke, ki so mu visele čez gornjo ustnico.

Pepe si je popravljal srajco na hrbtu. Suknjo je bil

Zaradi nespečnosti ni vredno bedeti!

V ČASU HITROSTI, ROPOTA IN NEGOTOVOSTI SO MNOGI OB SPOSOBNOST ZDRAVEGA SPANJA

Čeprav preproste rešitve tega problema ni, obstaja veliko nasvetov za vsako vrsto in stopnjo nespečnosti.

Najprej vas želimo seznaniti s splošno razširjenim mnenjem, da je najvažnejši rekvizit za spanje občutek varnosti, ki ga človek ima za zaprtimi vrati in ko se vsi dnevni boji umaknejo temni noči. Če posameznik pozabi ali hoče ne sledi svojemu običajnemu redu, lahko že malenkost povzroči nespečnost. Včasih je takšen vzrok že dejstvo, da nisi navil ure.

Če odmislimo te težave psihološkega izvora, je poglavitni vzrok nespečnosti po polnoči prebavni sistem.

Sleheri, ki gre v posteljo ob 23. uri in se ob 4. zjutraj neprespan zbudi, je zelo verjetno lačen. Naši obroki namreč niso vselej pravilno izbrani.

NE MORETE SPATI? POSTREZITE SI S PRIGRIZKOM!

Prebavni sistem deluje ves čas, toda njegovo peristaltično gibanje je skoraj neopazno do tedaj, dokler se spet ne pojavi občutek lakote, kake štiri ure po zadnjem obroku.

Številni zdravniki priporočajo nespečnejem majhen prigrizek tik pred spanjem. V večini primerov bo tak obrok zadovoljil želodec vse do zajtrka.

Kot del »diete za spanje« priporočajo kos trdega sladkorja ali podobne sladice, ki bo povečala količino sladkorja v krvi. Temu pravijo glikogen. Ko se ta po dolgem in napornem dnevu zniža na minimum, postanejo mišice ljudožerske in ga pričnejo odzemanjati iz svojih lastnih beljakovin, pri čemer povzročajo razdraženost, ki onemogoča popuščanje napetosti v mišicah in tako preprečuje nastop spanja.

Prigrizek pa seveda ne pomeni, da se je treba pred spanjem do siteda najesti, kajti preveč hrane vpliva na želodec približno tako kot neumerjena količina premoga v peči. V

primeru, če je človek presit, si pomagajte z zunanjim ogrevanjem s toplimi obkladki. Enako učinkoviti so tudi izmenoma topli in mrzli obkladki. Če nimate nikogar, ki bi vam pri tem pomagal, pa je seveda bolj priporočljivo da se usedete v »kopalno kad«, kot da stalno zamenjate obkladke.

MRZLE NOGE

Pogosto so vzrok nespečnosti tudi mrzle noge. Kratek prehod pred spanjem bo v takem primeru vsaj tako učinkovit kot nasvet in preiskave priznanih specialistov. Krvni obtok poživimo tudi z zdehanjem. Široko odprta usta, ki jih skoraj vedno spremlja stegovanje okončin in širjenje prsnega koša, prisili kri prav do konca sleherne vene in arterije. Nespečnost, ki ji ne moremo določiti vzroka, lahko odpravimo tudi bolj »herojsko«. Preden ležemo v posteljo, stopimo pod prho, kjer vodo spreminjamo od tople na mrzlo in obratno. Prav na koncu naj bo ledena, kot da bi se staljal ledenik. Če se nespečeje sedaj, še ves premarš, zavije v tople odeje, bo od prijetnega občutka toplote verjetno takoj zaspal.

POMAGAMO SI TUDI Z ZRAČNO KOPELJO

Prha deluje pomirjevalno zato, ker požene kri »v kožo« in tako razbremeni možgane. Ta teorija ima kar precej zagovornikov.

Na drugi strani pa opravi isto delo zračna kopel. Njene prednosti bo »kopalec« izkoristil do skrajnosti le tedaj, če se postavi blizu odprtega okna in dovolj zraku, da oblije sleherni centimeter njegovega nepokritega telesa.

Možgane osvobodimo prevelikega navala krvi tudi tako, da glavo ovijemo z mokro in mrzlo brisačo in hkrati namakamo noge v topli kopeli.

Poletna nespečnost pa dejansko ni nespečnost, ampak le spanje, ki ga motita vročina in vlažnost. Sprememba ležišča od toplega na prezračeno, hladnejše, prinese spet občutek ugodnosti ter z njim tudi spanec.

Z zelo dobrim spancem se lahko pohvalijo predvsem pevci, saj ti globoko dihaajo, kar je zelo važen činitelj.

SREČNI LJUDJE DOBRO SPIJO

Za občutek notranjega zadovoljstva ne moremo predpisati nobene formule, ker je to stvar vsakega posameznika. Na splošno pa velja: čim bolj brezskrben je kdo, tem trdnjeje tudi spi. Majhna razburjenja podnevi nas stalno dražijo in držijo v napetosti tako našo duševnost kot tudi mišice in ustvarjajo vse pogoje za nespečnost.

Branje pred spanjem, prav tako vsebina se-

stavka različno vplivata na ljudi. Kar je za koga vznemirljivo in mu onemogoča zaspiti, vzbudi pri drugem občutek dolgočasje, zdehanja in končno spanec. Zato velja, da branje v postelji ni nič bolj škodljivo kot branje kjer koli drugod, pod pogojem seveda, da je luč primerna.

Tistim, ki jim branje ne pomaga, priporočamo samopsihozo: v mislih naj opazujejo neki nepremičen predmet in poslušajo medtem rahlo tiktakanje ure.

Najučinkovitejši način, kako preprečiti in odpraviti nespečnost, pa je popoldanski 15-minutni počitek. Ta bo odpravil prezgodnjo utrujenost, ki nam tako pogosto onemogoča zaspiti.

IN KAJ NAJ SI SVETUJEMO...

■ Na prvem mestu je prepoved uživanja vseh tistih stvari, ki povzročajo vrenje in nastanek plinov v prebavnem sistemu. Vsakdo mora sam ugotoviti, kateri prehranski artikli so zanj ti povzročitelji.

■ Pižama ali srajca naj ne bo niti ohlapna niti tesna, ker obe skrajnosti ovirata normalno spanje.

■ Večina izvedencev priporoča, da pred spanjem opustimo kavo, čaj in druge proizvode s kofeinom, ker ti vplivajo poživljaljoče.

■ Vsekakor pa ne prižgimo cigarete, ker samo zvišuje število srčnih utripov in preprečuje spanje.

■ Nekateri zdravniki priporočajo pred spanjem malo alkohola, ki vzbuja občutek zasplosti. Toda, prosim, zares malo, ker drugače ne bo učinka.

■ Vemo, da noben dober voznik ne skuša ustaviti svojega vozila na mestu, če drvi s 100 km. Nekaj podobnega velja tudi za človeško bitje. Ko se dan približuje koncu, tudi naša dejanja ne smejo biti tako razburljiva in se morajo počasi pripravljati na spanje.

■ Med poročenimi je glavna ovira za dobro spanje debata, ki se začne po končanem dnevu in razburi duhove. Zaželeni so samo strogo nevtralni pogovori oziroma taki, ki si v glavnem ne nasprotujejo.

■ Pokončna staja ni človekova naravna lega. Ze s tem, da ležimo, smo blizu spanja. Tudi v še tako prečuti noči v postelji se vendar nekoliko spočijemo.

Če tudi ta tolažba ne pomaga, vas bo morda potolažilo reklo: »Nespečnost vsekakor ni prijetna, vendar ni nič takega, da zaradi tega ne bi mogli spati.«

ZANIMIVOSTI

● Največje zaloge neizčrpne energije nudi človeštvo razbeljeno in staljeno zemeljsko jedro ali tako imenovana magma. Od zemeljske površine jo loči razmeroma tanka skorja, ki pa ni povsod enako debela. Najljubša je na vulkanskih področjih. Kljub temu, da na severnem otoku Nove Zelandije ni delujočih vulkanov, je tam zemeljska skorja zelo tanka. Iz zemlje bruhajo na več krajih gejzirji z mešanico pare in vroče vode. Pred nedavnim so izvirali v zemeljsko skorjo 700 m globoko vrline, od koder bruhala sedaj para s temperaturo 300 stopinj Celzija in pritiskom 14 atmosfer. Po covah dovajajo to para v parno turbino, ki pretvarja dobljeno energijo v električno. S preostankom tople vode pa nato še ogrevajo bližnje hotele, plavalne bazene itd. Skupaj je sedaj na tem področju že 30 izvorov pare. Zanimivo je, da so prve vrline stare že 10 let, količina pare skupno s pritiskom in temperaturo pa je še vedno enaka od prvega dne izbruha.

bi zeblo in se ne bi še bolj prehladil. Na hrbtu leži in ne more zaspiti. Razmišlja o revščini, ki je nikdar ne zmanjka. Skrbi jo, kako bo z kruhom čez zimo, ko ga ni poleti nimajo dovolj, da si nepristano delata z možem na gospodarstvu zemlji. Mogoče misli tudi na svoje načrte, ki bodo ostali vedno samo prazne želje. Nekoč mu je rekla, da bi le takrat vedela, čemu živi, če bi imela svojo zemljo. Tisti-krat, ko mu je to povedala, so bile njene temne oči tako spremenjene. Skrivnostno so se svetile. Kako dobro jo razume! Tudi on si silno želi, da bi imel kaj svojega. Delal bi z ljubeznijo na zemlji, da bi mu dajala vsega, česar zaman prosijo lačna usta otrok. Pšenico bi posejal. S hvaležnostjo bi težkal klasje, mlinar bi mu zmlael zrno v moko in otrokom bi se smejale oči, ko bi si polnili rčne želodčke.

Tudi Miha je dremal in kinkal z glavo. Kadar se je močno nagnil naprej, je odprl oči in široko pogledal po sobi. Najbolj moško se je držal Anza. Pridno si je natakala iz pletenke in ponujal tudi Pepetu.

Ko se je Vinko pogovoril z Gojzerjem in pospravil denar v usnjeno listnico, je rekel pomočnikom: »Plačal vam bom kar tukaj. Dobite malo več kot sicer. Tako se vsaj ne boste bali, da ne bom držal besede.«

Cmagar je videl pred seboj debelo usnjeno listnico. Zdal jo torej dobil plačil za delo. Žena bo vesela, ko ji bo položil na krilo žumče bankovce. Široko bo odprla oči in ne bo mogla verjeti, da je denar njun in da ga bosta smela porabiti po svoji volji. Kaj neki si bo mislila?

Zaprli je oko, očesni živec mu je trepetal, ko je Vinko govoril: »Mislim, da bo s plačilom zadovoljen in boš šel z menoj vedno, ko te bom potreboval. Toliko nisi zaslužil s težaki več mesecev. Toda drži jezik za zobmi!«

Cmagarjeva roka se je sama od sebe izprožila. Na hrapavi dlani je začutil mehek papir in ga naglo zmečkal, ko da se boji, da mu ga bo nekdo vzel. V očesu ga je

TRG Z MLEKOM IN MLEČNIMI IZDELKI V LETU 1965:

Povpraševanje za mlečnimi izdelki in njihov izvoz naraščata

Po letnem poročilu, ki ga je objavil sklad za gospodarstvo z mlekom, je lani narasla tako ponudba mleka kot povpraševanje za mlečnimi izdelki in njihov izvoz. Mlekarnice in sirarne so prevzele 1.905.512 ton mleka in smetane, kar je za 4,6 % več kot leta 1964. Preračunano na število krav je kmetijstvo lani po kravi prodalo 1706 kg mleka, kar odgovarja dnevni ponudbi 4,67 kg mleka na kravo.

S ponudbo mleka je lani narasel tudi konzum mlečnih izdelkov. Konzum kondenziranega mleka je narasel za 15,2 %, posnetega mleka za 12,7, skute za 6,3, sira za 2,3 in smetane za 1 %. Rahlo pa je lani nazadoval konzum pitnega mleka in masla, pitnega mleka za 1,3, masla pa za 0,2 %.

Nazadovanje potrošnje masla je v največji meri posledica njegove podražilne 1. maja 1965, na nazadovanje povpraševanja za pitnim mlekom pa je najbolj vplivalo laniško hladno poletno vreme, v gotovi meri pa tudi narasla potrošnja posnetega mleka, ki se podobno kot skuta čedalje bolj uveljavlja kot dietna hrana.

Živahno se je lani razvijal izvoz mlečnih izdelkov. Polnega mleka v prahu,

katerega proizvodnja je lani narasla za 25,9 % na 21.543 ton, je bilo izvoženega 17.882 ton ali za 26,8 % več kot leta 1964. Največ ga je bilo izvoženega v okviru gospodarske pomoči FAO nerazvitim deželam. Proizvodnja sira je narasla za 7 % na 32 tisoč 848 ton. Na domačem trgu ga je šlo v promet 24.695 ton, izvoženega pa je bilo 11.241 ton ali za 14,8 % več kot leta 1964.

Uvoz sira je lani nazadoval za 9,7 % in je znašal le še 3276 ton.

Proizvodnja masla je lani narasla za 6,5 % na 37.665 ton. Na domačem trgu ga je šlo v promet 32.034 ton, izvoženega pa je bilo 5859 ton, kar pomeni, da je bilo lani izvoženega še par sto ton masla iz zaloga leta 1964. Izvoz masla je lani narasel za 55,8 %, izvozeno pa je bilo v Italijo, Anglijo, Nemčijo, Švico in Francijo. Proizvodnja kondenziranega mleka je narasla za 26,6 % na 5318 ton, proizvodnja posnetega mleka v prahu pa za 29,1 % na 18.585 ton.

Celokupno gledano lanski razvoj na trgu

z mlekom kaže, da se ponudba mleka in povpraševanje za mlečnimi izdelki na domačem in inozemskem trgu izpopolnjujeta in da je trg z mlekom in mlečnimi izdelki uravnovešen. Naraščajoče povpraševanje za mlečnimi izdelki na inozemskem trgu pa istočasno kaže, da na evropskem trgu ni pričakovati poplave z mlekom. Prej kot s poplavo je računati z nadaljnjo stagnacijo ponudbe. Naraščajoči izvoz masla, sira in mleka v prahu pa tudi kaže, da imajo ti avstrijski mlečni izdelki na inozemskem trgu dobro ime.

Naše mlekarstvo stoji torej vsaj za par let naprej na dokaj solidnih temeljih. Ti temelji so bili postavljeni z modernimi predelovalnimi podjetji, ki omogočajo, da mlekarne čedalje večje količine mleka konzervirajo v take izdelke, ki imajo dolgo trpežnost in ki jih je mogoče tudi daleč transportirati.

Vremenoslovje v službi kmetijstva

(koniec)

ZAŠČITA PRED SLANO

V prvo skupino štejemo razna zaščitna pregrinjala, ki morajo izpolnjevati tri zahteve. Pregrinjala morajo imeti slabo toplotno prevodnost, morajo biti tako velika, da se pod njimi lahko izoblikuje posebna mikroklima ter da leže rob pokrival neposredno na tla. Če te zahteve niso izpolnjene, lahko več škodimo, kot pa koristimo. V isto skupino spadajo tudi razna dimna sredstva. Te metode so praktične samo pri manjših površinah, za večje pa navadno uporabljamo sicer dražje, vendar sigurnejše z dovajanjem toplote.

V praksi dovajamo rastlinam toploto na različne načine: s kurjenjem, z mešanjem različno toplih zračnih plasti ter z latentno toploto, ki se sprošča pri zmrzovanju vode. Za kurjenje uporabljamo razna odpadna olja in brikete. Če zračne plasti premešamo, se temperatura pri tleh dvigne. Zaradi določenih fizikalnih lastnosti zemeljske površine in zraka se namreč plast zraka pri tleh najmočnejše ohladi. Za mešanje zračnih plasti uporabljamo stare avionske motorje. Tudi zelo nizko leteči helikopterji so se izkazali kot uporabni. Kot najuspešnejša se je pokazala metoda dovajanja toplote preko skrite toplote zmrzovanja.

Ta način obrambe zahteva velike investicije, saj moramo škropiti z vodo neprekinjeno cel nasad, čim pade temperatura pod 0

Manj nezgod v kmetijstvu

Pri zavodu za kmetijsko socialno zavarovanje je bilo lani prijavljenih 53.813 nezgod pri kmetijskem delu. S tem se je nasprotno 1964 število kmetijskih nezgod zmanjšalo za 3498, vendar pa so te nezgode še vedno zahtevale 290 smrtnih žrtev. 3697 oseb je pri tem utrpelo takšne poškodbe, da za kmetijsko delo niso več polno sposobne. Koncem leta je nezgodne rente prejelo 44.975 kmečkih ljudi.

Sodobno pridelovanje in spravilo zrnate koruze

(2. nadaljevanje)

Zadnjič smo v pričujoči razpravi govorili o semenu koruze na splošno. Pri tem smo opozorili na nekatere pogoje, ki so važni, da bo šla strojna setev gladko od rok in da nas posevek tekom vegetacije ne bo razočaral. Zaključno smo poudarili, da moramo pri kupovanju semena za pridelovanje zrnate koruze pred vsemi drugimi sortami dati prednost originalni hibridni koruzi.

I Z B I R A S O R T

Ker vse druge sorte po pridelku za 30 do 50 % zaostajajo za originalnimi hibridnimi koruzami, se bomo pri izbiri semena razumljivo odločili za njihove sorte. Od hibridnih koruz imamo pri nas v glavnem opravka s sortami z imeni Wisconsin, Harrach Hybrid in Austria. Vse te sorte imajo po Wisconsinovem sistemu za imenom tri številke, od katerih ima vsaka svoj pomen. Tako n. pr. ime sorte Austria 290 pove, da spada ta sorta po zrelosti v 2. skupino, da je med ostalimi sortami te skupine na 9. mestu in da je zrno rumene barve. Rumene barve so vse sorte hibridnih koruz, ki imajo 0, 2, 4, 6, ali 8 za zadnjo številko, bele barve pa vse sorte, ki imajo 1, 3, 5, 7 ali 9 za zadnjo številko.

Čim nižja je številka sorte, tem nagleje ta sorta dozori. Tako dozori Wisconsin 270 prej, kakor Harrach Hybrid 272 in Austria 290, vse te sorte vendar dozoriijo prej, kakor sorte tretje skupine, kot so to Harrach Hybrid 355 in 388, Wisconsin 355 in Austria 390. Hibride četrte skupine kot n. pr. Austria 420 dozoriijo pozneje kakor ravnokar navedene sorte.

Po splošnih izkušnjah pridejo po naših krajih v poštev: po Rožu, celovski kotlini in Podjuni sorte s številkami od 200 do 298, v okolici Vrbe in Beljaka ter pri Zilji pa sorte s številkami 200 do 240. V našem podnebnju za sorte od številke 300 naprej ni dano jamstvo, da bodo vsako leto dozorele.

Eno od odločilnih vprašanj pri izbiri sort hibridne koruze za pridelovanje zrnja je oblika zrna. Tu je treba ločiti med trdim zrnem, ki je pri nas udomačeno, in med zobatim zrnem. Sorte s trdim zrnem sicer prej dozoriijo od sort z zobatim zrnem, vendar se slabo zakoreninijo, vsled česar so podvržene tako suši kot poleganju. Pri tem nas ne sme motiti, da sorte zobatih zrn v mladosti počasneje rastejo. Prav to je namreč njihova dobra lastnost, ker se najprej močno zakoreninijo, nakar šele poženejo kvišku, vsled česar so odpornejše od sort trde koruze. Lastnosti obeh sort pa so združene v križancih trde in zobate koruze, kakor je to Austria 290. Sort trde koruze v hibridih sort od 200 do 298 nimamo, Wisconsin 270 in Harrach 272 sta zobati koruzi.

In še eno je treba pri izbiri sort upoštevati. Čim višjo številko ima sorta, tem donosnejša je, kar je spričo daljše vegetacijske dobe razumljivo. Zato bi bilo po nekaterih naših krajih priporočljivo, da bi za pridelovanje zrnate koruze preiskusili tudi sorte iz skupine 300 do 400. To pa so od zobate koruze Harrach Hybrid 355 A in 388 ter Wisconsin 355 A, od križancev zobate in trde koruze pa Austria 390 in 390 r. Tu in tam pa tudi ne bi škodovalo, če bi v manjši količini preizkusili še Wisconsin 416 AA in Austria 420.

(Se nadaljuje)

zaščemelo kakor takrat, ko je stal na vetru in se mu je orosilo, da ga je moral obrisati z robcem. Previdno je zopet pogledal in — o tristo zelenih — zagledal dva stotaka. Dve sto dinarjevi! Ni videl več tovarišev ob sebi, strmel je brezizrazno v denar na hrapavi in žuljavi dlani.

4

Zjutraj je bil zaspan, ni in ni se mogel predramiti. V polsnu je slišal ženo, kako se je premaknila v postelji, se dvignila in oprla na komolce in pogledala skozi okno. Z obrazom se mu je približala in na svojem je čutil njeno toplo sapo. Hotel je odpreti oči, vendar ga je spanec zazibal, da je ni več slišal.

Cmargarca je še malo poležala. V sobi je ležala tema in v kokošnjaku je kikrikal petelin. Nebo se je jasnilo in ugašale so zadnje zvezde.

Otroci so ležali razbrncani. Katka je tiščala glavo v steno, Lizika se je z nosom naslanjala na njen hrbet in najstarejši, Pavel, je objemal najmlajšega, Tončka, ki je sesal prst.

Liza je bila jezna na moža, ker ji ni povedal zvečer, kam se je odpravljat. Uprla je oči proti stropu. Ali ji ni popoldne rekel: „Za denar bi šel kamor koli tudi ponoči. Ne morem več gledati lačnih otrok...“ Je že božja volja taka, da moramo trpeti na tem svetu, mu je odvrnila. Izbočil je spodnjo ustnico in se zaničljivo nasmešnil in odšel je iz koče in stal precej časa na pragu.

Kljub neprespani noči je vstala in oblekla ponošeno krilo, zapela bluzo in odhitela v kuhinjo, da pristavi zajtrk. Prežganko bo skuhalo. Mleka je dovolj komaj za Tončka, če ga kaj ostane, je za Katko.

Gosto se je kadilo iz okroglega dimnika. Z okenske police je vzela lončen umivalnik; kupila sta ga z možem

kmalu po poroki. V dolgih letih je zbledela barva in včasih je padel na tla, da je odletel košček žgane ilovice. V Njem so se umivali in vanj je sedaj zlagala cunje, ki so se namakale v lesenem škafu. Vse je morala opraviti do zajtrka, da ni zamudila dela pri gospodarju.

Medtem se je Cmargarca zbudil in se počasi spomnil na minulo noč. Zgrozil se je ob misli, da bodo orožniki prišli ponj in ga zaprli, če bodo zvedeli za njegovo nepošteno dejanje — tihotapljenje. Kako bodo brez njega doma? Še oba z ženo težko preživljata otroke. Kdo je kriv? Je vrtala v njem misel in si odgovarjala: gospodarjev sin Vinko! On goljufa državo, revež Cmargarca ji ni storil krivice. Samo živino je gnal in za to mu je Vinko plačal. Zakaj pa država dopušča, da tako malo zasluži. Ubogal je Vinka, ker je Rojsov in ker mu je obljubil boljši zaslužek.

Počasi si je oblačil hlače, ki so bile mokre in blatne, posilil ga je kašelj in z dlanjo si je pokrtil usta, da ne bi zbudil otrok. Nato je odprl kuhinjska vrata, mežikal z zdravim očesom in rekel ženi: „Ti si pač pridna.“

Liza se je zravnila nad škafom in si z roko podprla hrbet, ko je odgovorila: „Ni se ti zdelo vredno, da bi povedal kam greš.“

„Ne jezi se. Je pač tako naneslo, da...“

„Zdaj bi se rad izgovarjal! Mi boš rekel, da si vso noč delal pri gospodarju? Zakaj imajo tam hlapce in deklo?“

„Samo zaradi tebe in otrok sem šel z doma.“

Lizo so oblile solze. „Nisem si mislila, da moreš biti tak.“

V tem trenutku ni vedel, kam bi se dal, ženina žalost mu je napolnila srce z bolečino. Vendar je rekel: „Liza, pomiri se. Od doma sem šel da bi prinesel denarja. In zaslužil sem. Le poglej dva stotaka.“

Od presenečenja je odprla usta, ki so stala nema.

Samo roko je položila na srce in globoko dihala. Še dolgo potem, ko ji je vse povedal, je stala z odprtimi usti. Tudi Pavla, ki je prišel v kuhinjo, je videla kakor v megli. Vzdrnil jo je šele otrokov vzklik: „Tonček, atek nam je prinesel toliko denarja, da ti bo mamica lahko kupila zdravila.“

5

Juljsko sonce je pripekalo in že zjutraj je bila vročina neznosna.

Pri Rovsu so škropili vinograd, da bi zatrli peronosporo, ki je to leto nevarno napadla trto.

„Vodel!“ je kričal Cmargarca in njegov glas se je izgubljal med visokimi trsi.

„Že nese, že nese,“ se je oglasil Anza, kmalu je boš imel spet polno brenoto.“

Cmargarca je odgrnil liste, da ga je videl. „Tebi vode ne zmanjka, ha? Zdi se mi, da se ne boš pretegnil!“

„Nisem nor, da bi se.“

„Kaj si rekel?“

„Držiš se, ko da bi lesniko pogoltnil. Povem ti pač, da bi bil nor, če bi preveč delal.“ Zaprl je pipo na gumijasti cevi in stresel prazno škropilnico.

„Če bi bil jaz ti, bi tudi tako govoril. Ti si še mlad, sam in prost. Oženjen še nisi, vidiš, in vse lahko delaš po svoji glavi.“

Dekla Kata je prinesla galico. Z obema rokama je prišla vrč, nosila ga je na glavi, in ga previdno postavila na tla, da se ne bi polila. „Dedca nemarna,“ je zažugala s prstom, „kaj toliko klepečeta? Sta pozabila na gospodarjeve besede?“

Anza se je namrgodil. „Kar zatoži naju, če misliš, da ti bo potem bolje.“

(Dalje v prihodnji številki)

ALEKSANDER BARON:

Mož, ki je preveč vedel

Vojaka Quelcha sem prvič videl na vežbališču. V vojašnici človek ponavadi že prvi teden dobi obnem z uniformo, puško in opremo ljudi vzdevek. Kdor je videl Quelcha, suhljatega, upognjenega in z mrkimi očmi za naočniki v roževinastih okvirih, je takoj spoznal, zakaj so mu rekli profesor. Če pa si še kdo ni bil na jasem, je po petih minutah pogovora vedel, pri čem je.

Spominjam se prve učne ure v streljanju. Pozorno smo stali v krogu okoli narednika, temnega moža, ki ga je sonce posušilo kot rožino. Nosil je priznanja s severozahodne fronte. Razlagal nam je mehanizem puške.

„Hitrost, s katero prileti krogla iz cevi,“ je povedal, „je večja kot dva tisoč čevljev na sekundo.“

Neki glas ga je prekinil. „Dva tisoč štiristo štirideset čevljev na sekundo.“ Bil je profesor.

„Tako je,“ je rekel narednik brez navdušenja in nadaljeval s poukom. Ko je končal, nam je postavil vprašanja. Spet in spet se je obračal na profesorja, morda je upal na maščevanje. Dosegel pa je le, da je profesorjeva slava še bolj zablistela. Poznal je vse tehnične definicije, dele puške, njihov namen in nego.

„Ste se to že kdaj učili?“ je vprašal narednik.

Profesor je odgovoril s frazo, ki nam je postala pozneje vsem dobro znana. „Ne, narednik, to je posledica inteligentnega branja.“

Tako smo ga spoznali. Kmalu smo slišali več o njem. Poskrbel je za to. Povedal nam je, da namestava napredovali. Imel je možgane. Bil je prepričan, da bo kmalu dobil čin.

Trdo je delal, da bi uresničil svoje ambicije. To smo mu morali priznati. Izposojal si je priročnike in jih prebiral dolgo v noč. Instruktorje je zasipal z vprašanji. Navdušeno je sodeloval pri vajah, na pohodih pa ni bil neutrudljiv, ampak nas je s svojo strašno prisrčnostjo vse spravljaj v bes. „Bi zapeli katera, fantje?“ pač po tridesetih milijah hoje niso prave besede. Pri plačilni mizi je pozdravljaj tako, da je bil vsem v vzgled. Kadar so bili v bližini oficirji, je mahal z dolgimi rokami in korakal v kantino kot gardist.

En dan za dnem nam je z enolič-

nim, neusmiljenim glasom predaval o vseh panogah človeškega znanja. Najprej smo čutili neko spoštovanje do njega, kmalu pa smo se prav bali njegove bližine. Skušali smo se braniti pred njim z nerodnim sarkazmom in s šalami. Profesor pa je to komaj opazil. Imel je preveč posla s tem, da se je pote goval za svoj čin.

Kadar je kdo od nas napravil napako, ga je profesor javno popravi. Kadar se je kdo med nami izkazal, se je izkazal profesor še bolj. Kadar smo po napornem ju-

Za dobro voljo

„Dragi prijatelj,“ pravi zdravnik po temeljiti preiskavi svojemu pacientu, „na žalost vam moram povedati, da je alkohol kriv vaše nesreče.“

„Hvala bogu, da ste mi to povedali,“ se razveseli bolnik. „Doselej so mi ljudje vedno govorili, da sem sam kriv za svojo bolezen!“

•

„In kakšno je bilo zdravilo, ki sem vam ga predpisal prejšnji teden?“

„Čudovito, gospod doktor, naravnost čudovito! Samo pomislite! Dve žlici in kašelj je ponehal. Masaža kolena in revmatizem je izginil čez noč. Ostanek sem dal svojemu psu in uhliji mu že zopet štrlijo, kar pa je najbolj presenetljivo, tudi srebro, ki sem ga z njim čistil, se sveti kot še nikoli!“

•

Mož nepričakovano pride domov in najde v spalnici tlečo cigaro.

„Od kod pa ta cigara?“ začne vpiti.

Žena molči.

„Hočem vedeti, od kod ta cigara!“

Pa se oglasi nekdo iz omare:

„Iz Havane, ti stara prismoda!“

tranjem čiščenju molče poslušali pohvalno dežurnega oficirja, je izbruhnil profesor v žareči, vestni „Hvala lepa, sir!“ In kako vzvišen in blagohoten je bil! Vedno je postregel z „Naj ti pokažem, stari,“ ali „Ne, tako boš uničil puško, prijatelj!“

Ponosni smo bili na to, da se spoznamo na letala. Nekoč smo na sprehodu zaslišali nad glavami brnenje motorjev. Sonce je tako sijalo, da nihče ni videl letala. Profesor pa se ni v nebo ni ozrl, le oznani je: „To je seveda North-

American ‚Havard‘. Lahko ga zanesljivo spoznaš po rezkem brnenju, ki je posledica velike hitrosti konice vijaka.“

Kaj naj bi mi tepci napravili s takim človekom?

Nihče od nas ne bo nikoli pozabil tistega zaspanega nedeljskega popoldneva, ki je pomenil prelomnico v profesorjevem življenju.

Zadovoljno smo se prelegovali na topli travi, medtem ko nam je desetar Turnbull predaval o ročni granati.

Desetar Turnbull je bil mlad mož, vendar se z njim ni dalo šaliti. Vrnil se je iz Dunkerquea in prinesel s sabo ves vojni material, pa še svojo mucko v žepu. Bil je naš junak in govorili smo si, da je tako žilav, da bi lahko žeblje zabijali vanj, pa ne bi opazil.

„Granata je na zunaj razdeljena, kot lahko vidite,“ je dejal desetar Turnbull, „na veliko število fragmentov, kar pomaga pri...“

„Štiriinštirideset.“

„Kako?“ Desetar je pogledal čez ramo.

„Štiriinštirideset segmentov.“ je zasijal profesor.

Desetar ni rekel ničesar, le namršil je obrvi. Odprl je usta, da bi nadaljeval.

„Se nekaj, desetar!“ Zazijali smo, kot bi strela udarila v nas. Profesor je spet spregovoril. „Ali ne bi morali začeti predavanja s petimi značilnostmi granate? Naš prejšnji instruktor je vedno tako delal, veste.“

Nastala je tišina in desetarjev zagoreli obraz je temno zardel. „Tako,“ je rekel končno. „Nadaljujte vi s predavanjem!“ Kot bi se bal reči kaj več, je vrgel granato profesorju. Vojak Quelch je brez zadrege vstal in nam kot človek, ki je končno dosegel pravice, ki so mu bile dane že ob rojstvu, držal izvrstno predavanje o granati.

Čela ga je poslušala v grozljivi tišini. Desetar Turnbull je stal in gledal, le pogled je imel nekam preiskujoč. Ko je bilo predavanja konec, je rekel: „Hvala, vojak Quelch. Pojdite zdaj k drugim.“ Potem ni spregovoril, dokler nismo stali v vrsti in čakali, da nas odpusti. Tedaj nas je nagovoril.

„Kot ste mogoče že slišali,“ je rekel preudarno, „me je četni oficir prosil, naj enega od vas imenujem za...“ Umolknil je in obnavlja se pogledal po četi, kot bi iskal dokončno potrdilo svoje odločitve.

To je bil torej veliki trenutek! Večina od nas se ni mogla zadržati in pogledali smo Quelcha, ki je napeto stal v pozoru in z izrazom samozavestne nedolžnosti strmел naravnost predse.

— za stalno službo v kuhinji. Sklenil sem, da bo vojak Quelch ravno pravi mož za ta posel.“

Seveda je bil to še dolgo dovtip dneva. Vsi smo se mu smejali in se zabavali.

Spominjam pa se...

S prijateljem Towerjem sva se nekaj dni kasneje pogovarjala o tem. Vračala sva se iz kantine. „No,“ je pripomnil Tower, ko sva šla mimo kuhinje, „mislim, da bo imel ta gobezdač nekaj časa zaprt gobec, kaj?“

Nisem mu odgovoril, le prijel sem ga za roko in pokazal kuhinjo. Skozi odprta vrata sva videla tri kuharje, kako stoje ob steni, kot bi se zadrževali. Iz notranjščine je prihajal znani, enoličen glas.

„Res, ugovarjati moram tej ostudno neznanstveni in nehigijski metodi lupljenja krompirja. Opozorili vas moram že samo na izgubo vitaminskih vrednosti...“

Zbežala sva.

Za časa, ko je vladal cesar Franc Jožef I., podeželske pošte na Koroškem še niso zaposloval pismonoš. Takrat utrip življenja ni bil tako hiter, kot je danes. Zato tudi ni bilo tako važno, če je pismo ali časopis obležal kak dan na pošti. Da se to ni prepogosto dogajalo, so skrbeli šolarji, ki so po končanem pouku odšli na cesarsko-kraljevi poštni urad in vzeli pošto vsak za svojo vas. Dekleta so posebno rada prenašala pošto, da so lahko prebirala karte zaljubljenec in tako zvedela, katero dekle na vasi ima fanta. Če je bila radovednost posebno velika, so odpirala tudi pisma in če se potem niso več dala dobro zalepiti, jih enostavno niso oddala.

Zolnikov Tone je bil v tem oziru boljši pismonoša, ker ga te vrste pošta ni zanimala, zato pa je zelo rad prebiral časopise. Dobro je vedel, katere dneve so izhajali in se je takrat zelo potrudil, da je bil prvi na pošti. Prebiral jih je že domov grede, nato pa še doma in je zato včasih naročnik prejel časopis po še večji zamudi. Najbolj zanimiva sta se mu zdeli tednika »Mir«, glasilo koroških Slovencev, ki ga je tiskala Mohorjeva tiskarna v Celovcu, in pa »Stajerc«, ki je izhajal v Ptuj. »Mir« je zagovarjal težnje koroških Slovencev, »Stajerc« pa je bil nasprotno usmerjen ter je demagoško napadal stremeljenja in politiko zavednih Slovencev.

Največja kmeta na vasi sta bila Mulej in Zolnik. Prvi je bil naroden na »Stajerca«, drugi pa »Mir«. Ker sta verjela vsak svojem časopisu, sta si postala politična nasprotnika in tudi rada nagajala drug drugemu. »Stajerc« je izhajal ob četrtkih, bila pa je že sobota in Mulej ga še ni prejel. Spraševal je šolarje, če kaj vedo, kdo ga je vzel na pošti. Ko so mu povedali, da je bil to Zolnikov Tone, je dejal: »A, potem pa ga spet prebirajo; ko bom šel po vodo, bom potrkal zanj.«

Pod hribom na začetku vasi je izviraj studenec, ki se je zbiral v velik vodnjak. Iz njega so bile speljane cevi do korita sredi vasi. Tisto leto je zaradi suše primanjkovalo vode in so jo vaščani zajemali kar v vodnjaku in jo v sodih prevažali domov.

Zolnik je ravno spraznil ves vodnjak in pripeljal domov velik sod vode. Za njim je šel s konji po vodo Mulej. Toda vračal se je domov nevoljen — brez vode, ko je Zolnik z ženo pravkar praznil sod. Mulej je najprej osorno zahteval časopis in dejal: »Če si tako radoveden, kaj piše Stajerc, pa ga vsaj malo hitreje preberi.« Zolnik se je izgovarjal na sina, kar je Muleja še bolj razjezilo in se je zadržal nanj: »Prekleta žolna, vodo si mi pa tudi vso požrl!« — »Mudirjeva mula, zakaj si pa tako len, da vse zamudiš,« mu je ježno odvrnil Zolnik.

Padlo je še nekaj psovč z obeh strani in že sta bila skupaj ter se začela ravsati. Zolniku je prišla na pomoč žena, ki je prinesla lonec vode

Spomini na rojstni kraj

in jo čofnila v Muleja. Prazni lonec je hitro pograbil Zolnik in neusmiljeno tolkel z njim Muleja po glavi. Nastal je vrišč in vaščani so drveli skupaj. Previdnejši med njimi so se bitro umaknili za hišne ogle ali v sobo in od tam skrivaj gledali pretep, da bi jim ne bilo treba pričevati na sodnji. Zolnik je podstavil Muleju nogo, da je padel in pretep se je nadaljeval na tleh. Ker sta bila skoro enako močna, je izmenoma enkrat eden in nato spet drugi čepel razkoračen nad nasprotnikom in neusmiljeno udarjal po njem, kamorkoli je pač naneslo. Zolnikova družina ni mogla drugače pomagati, kot da je praznila sod in skušala z vodo oblivati le Muleja, kar pa se ji ni vedno posrečilo. Vročekroneža, oba mokra, sta se končno le ohladila in prenehala s pretepom.

Mulej je odnesel precej več bušk kot Zolnik. Zato je šel Zolnika tožit. Čez štirinajst dni sta že stala oba, oborožena vsak s svojimi pričami, pred sodnikom v Pliberku. Začelo se je zasliševanje in prerekanje. Sodnik je zaman miril in grozil. Med sedmima je ponovno vzklopilo sovraštvo in začela sta si deliti klofute. Sodnika je to tako razdražilo, da je takoj prekinil zasliševanje. Poklical je ječarja in razglasil malo čudno, vendar pametno razsodbo:

„Obsojam oba na štiridnevni zapor in sicer v skupno celico, da se bosta lahko še naprej pretepala ali pa se pobotata. Ker se tako rada pretepata, jih bo naš ječar sedaj upričo mene vsakemu našivkal po petindvajset s palico po tistem delu telesa, kjer je največ mesa.“

Bolj kot izdatni ječarjevi udarci s palico je ponosna kmeta bolela in ponižala sramotna kazen. Ko sta nastopila kazen v skupni celici, se jima je jeza kmalu ohladila in že drugi dan sta se začela pogovarjati. Po dveh dneh sta si obljubila, da se ne bosta nikdar več prepirala.

OOO

V Blatnikovi gostilni so veselo plesali. Bil je pustni torek. Očetje so pripeljali svoje za možitev godne hčere, da bi se поблиže spoznale in zbližale s fanti ter jih morda celo navdušile za zakonski stan. Stari očanci, ki so prav tako obhajali pusta, so se za ta dan oblekli v modre ali rdeče žametaste telovnike s srebrnimi gumbi in si zavezali okoli vratu lepe svilene rute. Lepo so doneli akordi harmonike, ki jih je kontrabas dopolnjeval in poudarjal takt. Plesalci so razporeženi in nasmejani rajali, med odmorji pa je zadonela slovenska pesem. Tudi ples z blazino je prišel na vrsto, da so dekleta lahko pokazala, kateri fant jim je najbolj pri srcu. Vesela zabava je vselej trajala od zgodnjega popoldneva do polnoči.

Zolnik in Mulej sta se tistega dne vračala iz zapora domov. Vesela godba iz Blatnikove gostilne ju je vabila. Zdelo se jima je nerodno, ker vsi vedo, odkod prihajata. Pa se le nista mogla premagati in sta vstopila. Sramežljivo sta se vsedla za mizo v kotu. Vsi so se nemalo začudili in ker so bili nekateri že nekoliko vinjeni, so ju pozdravili z besedami »arrestansta sta prišla« in se norčevali iz njiju. Mirno sta speljala žaljivke. Mučnega položaja sta ju rešili dve plesalki, ki sta ju prišli prositi za ples; odzvala sta se in se veselo zavrtela. Pri vinu pa sta sklenila prijateljstvo, ki je res trajalo do smrti.

OOO

Oba sta že davno umrla. Na Zolnikovem domu gospodari že popolnoma osiveli sin. Izneveril se je prepričanju svojega očeta in se ima za Nemca, dasi prav nič ne zna nemški. Edinemu sinu je dal »nobel« ime Helmut, svojih pet hčera pa je dal krstiti na imena Gretl, Frici, Evelin, Inge in Traude. Svojim otrokom tudi ni dovolil, da bi se v šoli učili materinega jezika.

Pa tudi na Mulejevi domačiji se je zelo spremenilo. Stari je bil, kot mu je v prepričanju očital Zolnik, precej len. Žena je bila slaba gospodinja in zapravljiva. Da so lahko udobno živeli, je Mulej bujno zarašle gozdove spremenil v poseke, nato pa je odprodajal še njive in travnike, ki so jih pokupili kajžarji. Prvega sina mu je vzela prva, drugega pa druga svetovna vojna. Posvetstvo je podedoval hčerini sin. Ker pa se tudi njemu ni ljubilo delati, se je dogovoril s tujerodnim priseljencem, da mu odstopi kmetijo za vso oskerbo do smrti in nekaj denarja vsak mesec. Nekaj mesecev zatem, ko sta na sodišču podpisala pogodbo, se je vnuk starega Muleja tako napil, da je obležal v snegu in zmrazil. Mulejeva domačija je prešla v popolnoma tuje roke.

Letinski

Smeh stoletij

Fizik in matematik Albert Einstein je potoval z vlakom. V oddelek pride sprevodnik in zahteva vozne listke. Einstein išče po vseh žepih, po prtljaji, na klopi in pod njo, toda listka ni nikjer.

„Bom pa malo pozneje prišel!“ reče ljubeznivo sprevodnik, ki je prepoznal učenjaka.

„S tem mi ne bo dosti pomagano,“ odgovori povsem resno ustanovitelj relativnostne teorije, „če ne najdem voznega listka, ne bom vedel, kam potujem.“

Slavni znanstvenik se je udeležil v Kaliforniji banketa, na katerem ga je sosed za mizo vprašal, katero kemijsko odkritje je po njegovem mnenju najbolj vplivalo na našo dobo. Einstein je brez pomisleka odgovoril:

„Barvilo za ženske lase.“

Alberta Einsteina so povabili na večerjo. Gospodinja je bila v globoko dekolirani obleki in z dragocenim nakitom nenavadno lepa in mikavna. Drugače zelo zadržani fizik jo je zato nenehoma občudoval.

„Zadnjič, ko ste me srečali v preprosti volneni obleki, pa ste bili hladni kakor kamen,“ se je spomnila gospodinja.

Einstein se je nasmehnil in rekel:

„Volna je pač slab prevodnik.“

Nekoč je ves zamišljen delal v svoji študijski sobi. Nena-doma prišli k njemu sobarica in vsa preplašena zavpije:

„Hiša goril!“

„Pojdite in sporočite to moji ženi,“ pravi mimo Einstein, „saj veste, da se jaz ne vmešavam v gospodinske zadeve.“

RADIO PROGRAM

RADIO CELOVEC

PROGRAM

Poročila: 5.45, 6.45, 7.45, 12.30, 16.45, 20.00, 22.00

Dnevne oddaje (razen nedelje): 5.55 Kmečka oddaja — 6.00 Pestro melano — 7.55 Gospodarske vesti — 9.00 Pozdrav nala — 10.03 Za gospodinjstvo — 11.10 Ljudske viže — 11.45 Oddaja za podeželje — 12.00 Opoldanski zvonovi — 12.40 Delalna poročila — 13.05 Opoldanski koncert — 14.00 Objave — 14.55 Posebej za vas — 16.00 Glasba zate — 16.55 Kulturna poročila — 17.00 Popoldanski koncert — 18.45 Pestro melano — 18.55 Lokalni športi — 19.30 Odmev časa — 20.10 Delalna poročila.

Sobota, 5. 3.: 8.05 Domači vrt — 8.45 Domača književnost — 14.15 Pozdrav nala — 15.30 Aelia, žena Norika, roman — 15.50 Iz vseh dolin zveni — 16.30 Govorimo o znanstvenih knjigah — 17.00 Šport in glasba — 18.00 Kulturni razgledi — 19.10 Odmev časa — 20.15 Samo mrtvi poznajo Brooklyn — 20.45 Komorni koncert.

Nedelja, 6. 3.: 8.05 Kmetijska oddaja — 9.05 Jutranji glasbeni sprehod — 12.45 Ogledalo Mestnega gledališča — 13.45 Iz domačih krajev — 14.30 Pozdrav nala — 16.30 Krizem po svetu, krizem skozi čas — 18.00 Glasba na tekočem traku, vmes poročila o izidu volitev — 18.30 Nedeljski športi — 19.00 Glasba na tekočem traku, vmes poročila o izidu volitev — 21.00 Pozna sezona, komedija.

Ponedeljek, 7. 3.: 8.15 Zločin in kazni, roman — 8.45 Ljudska glasba tujih dežel — 15.15 Komorna glasba — 15.48 Koroški knjižni količek — 18.15 Tisk in gospodarstvo — 18.35 Mladina in film — 20.15 Brati in razumeti — 20.30 Staroavstrijske podobe — 21.15 Za mesto in podeželje.

Torek, 8. 3.: 8.00 Zveneči jutranji pozdrav — 15.30 Polke in valčki — 15.45 Koroško pesništvo — 18.00 Koroška avla — 19.30 Svelovno prvenstvo v hokeju na ledu v Ljubljani — 20.15 Dekle za vse, slušna igra — 21.30 Ko gre večer h kraju.

Sreda, 9. 3.: 8.00 Zveneči jutranji pozdrav — 15.15 Koroški visokošolski tedni — 15.30 Otroški zbor radia Celovec — 15.45 Anna Ungar, pripovednica — 18.00 Aktualna reportaža — 18.15 Pomoč potrebuje vsak — 18.30 Znanstvena govorilna ura — 20.15 Carmen, opera.

Četrtek, 10. 3.: 8.00 Zveneči jutranji pozdrav — 15.15 Ura pesmi — 15.45 Običaji v Kleinkirchheimu — 18.00 Koroška kulturna poročila — 18.05 Kmetijska oddaja — 18.20 Naš gospodarski komentar — 18.35 Mladinska oddaja — 19.00 XY ve vse — 19.30 Svelovno prvenstvo v hokeju na ledu v Ljubljani — 20.15 Lesena cerkev, pripovedka — 21.10 Pripovedujemo in prepevamo o deželi Drava.

Petek, 11. 3.: 8.00 Zveneči jutranji pozdrav — 15.15 Komorna glasba — 18.00 Koroška pihalna godba — 18.35 Kaj pravi industrija — 20.15 Seina—Donava — 20.45 Evergreens, tokrat na Dunaju — 21.00 Glasbene šarade.

II. PROGRAM

Poročila: 6.00, 7.00, 8.00, 10.55, 13.00, 15.00, 17.00, 19.00, 22.00, 23.00.

Dnevne oddaje (razen nedelje): 5.30 Dobro jutro — 6.15 Z glasbo v dan — 6.40 Jutranja opazovanja — 6.50 Pestro melano — 7.20 Jutranja gimnastika — 11.00 Veseli ob enajstih — 11.45 Za avtomobiliste — 14.50 Objave iz Avstrije — 16.30 Koncertna ura — 17.10 Kulturne vesti — 17.15 Reporterji med poljo — 18.00 Glasbena oddaja s plašč — 19.20 Kaj slišimo danes zvečer — 21.55 Športni komentar — 22.10 Pregled po svetu.

Sobota, 5. 3.: 8.20 Glasba na tekočem traku — 9.30 Bodite čisto hiho — 13.20 Odmev iz Avstrije — 14.00 Pihalna glasba — 14.40 Tehnični razgledi — 15.20 Slikarji, cigani in trubadurji — 17.10 Histerija in hipnoza — 17.35 Za delovno ženo — 18.05 Dunajske melodije — 19.10 Valilna oddaja SPO in OVP — 19.30 Velika šansa — 20.15 Avstrijska hitparada — 21.30 In sedaj mehki val.

Nedelja, 6. 3.: 8.15 Kaj vidimo naveda — 10.00 Teden-sko ogledalo domačega tiska — 11.15 Koncert dunajskih filharmonikov — 13.10 Za avtomobiliste — 14.30 Zločin in kazni, roman — 15.00 Ljudstvo in domovina — 16.00 Temza—Donava — 18.00 Glasba na tekočem traku, vmes poročila o izidu volitev.

Ponedeljek, 7. 3.: 8.10 Da, to je moja melodija — 9.35 Stvaritve velikih mojstrov — 13.30 Za prijatelja opere — 14.20 Sodobni avstrijski komponisti — 15.35 Zaljubljene gosli — 16.00 Otroška ura — 17.25 Pogled v literarne revije — 17.40 Ženska oddaja — 18.45 Svelovno prvenstvo v hokeju na ledu v Ljubljani — 19.30 Glasbena burleska — 21.25 Brucknbauerjev kvartet.

Torek, 8. 3.: 8.20 Prosimo, prav prijazno — 9.35 Stvaritve velikih mojstrov — 13.30 Pomembni orkestri — 14.20 Ignazio ni ropar — 15.35 Male melodije, veliki uspehi — 16.00 Nepopolni človek — 17.25 Znanje za vse — 17.40 Ženska oddaja — 19.30 Paleti z nami — 20.30 Robert Stolz dirigira — 21.30 O tem lahko govorimo.

Sreda, 9. 3.: 8.10 Z veselo igro — 9.35 Stvaritve velikih

Oddaja sadnih drevesc vseh plemen in znanih sort samo v drevesnici. Posebno velika zaloga češpelj, sliv in ribezov. Marko Polzer, pd. Lazar, pri št. Vidu v Podjuni.

mojstrov — 13.20 Teden pri Združenih narodih — 13.30 Za prijatelja opere — 14.35 Literarni portret — 15.45 Otroška ura — 16.00 Lirika — 17.25 Iz raziskovalnega dela naših šol — 17.40 Domači zdravnik — 19.30 Halo teenagerji — 20.15 Vseh devet — 21.40 Aktualni prispevek.

Četrtek, 10. 3.: 8.10 Dobrodošli v Avstriji — 9.35 Stvaritve velikih mojstrov — 13.20 Dunajsko koncertno ogledalo — 13.30 Skupina šestih — 14.35 Ljudska glasba — 16.00 Trikrat Herzmansky-Orlande — 17.25 Raziskovalci v gosle — 17.40 Ženska oddaja — 19.30 Kakšno bi bilo življenje brez spominov — 20.00 Vindobana, lepa mesto — 21.00 Misli imaralista.

Petek, 11. 3.: 8.10 Glasba na tekočem traku — 9.35 Stvaritve velikih mojstrov — 13.20 Snežna poročila iz Avstrije — 13.30 Za prijatelja opere — 14.35 Marca zapreže kmet svoje konjčke — 15.35 Glasba Nica Dostala — 16.00 Otroška ura — 17.25 Znanje za vse — 19.30 Pamela, slušna igra — 21.00 Mi in gore.

Slovenske oddaje

Sobota, 5. 3.: 9.00 Od pesmi do pesmi, od srca do srca — 18.25 Revija zborov.

Nedelja, 6. 3.: 7.30 Duhovni nagovor — 5 pesmijo pozdravljamo in vaščimo.

Ponedeljek, 7. 3.: 14.15 Poročila, objave — Kaj smo pripravili — Športni mozaik — Objave pravilne k temu — 18.00 Dober večer našim malim poslušalcem.

Torek, 8. 3.: 14.15 Poročila, objave — Oče Vendelin Vošnjak, ustanovitelj province Sv. Cirila in Metoda — Beremo za vas.

Sreda, 9. 3.: 14.15 Poročila, objave — Kar želite, zaigramo — Portret tedna.

Četrtek, 10. 3.: 14.15 Poročila, objave — Žena in dom — Malce naravoslovca.

Petek, 11. 3.: 14.15 Poročila, objave — Od petka do petka — Iz zdravnikove beležnice — Beremo za vas.

RADIO LJUBLJANA

oddaja na srednjem valu 327,1 — 257 — 202,4 — 202 m. UKV frekvence 88,5 — 92,9 — 94,1 — 90,5 — 97,9 MHz. Poročila: 5.00, 6.00, 7.00, 8.00, 10.00, 12.00, 13.00, 14.00, 15.00, 17.00, 18.00, 19.30, 22.00, 23.00.

Dnevne oddaje (razen v nedeljah): 4.30 Dobro jutro — 11.00 Turistični napotki — 12.30 Kmetijska oddaja — 13.15 Obvestila in zabavna glasba — 13.30 Priporočajo vam — 16.00 Vsak dan za vas — 17.05 Popoldanski koncert — 19.05 Glasbena razglednica — 22.10 Plesna glasba.

glasbeniki glasbenih šol — 10.15 Iz oper nemških skladateljev — 5. 3.: 8.05 Glasbena matineja — 9.25 Mlad glasbeniki glasbenih šol — 10.15 Iz oper nemških skladateljev — 12.05 Dopoldanski divertimento — 12.40 Ansambel Rudija Bardorferja in pihalna godba RTV — 14.05 Prizori iz opere „Ekinokcij“ — 14.35 Voščila — 15.30

Pesmi in plesi jugoslovanskih narodov — 17.35 Popevka tega tedna — 18.20 Iz naših relajnih postaj — 18.45 S knjižnega trga — 20.00 Sobotni koncert lahke glasbe — 20.20 Hiša na pečini — 20.50 Za ples — 22.10 Oddaja za naše izseljence.

Nedelja, 6. 3.: 8.05 Pravljična, mladinska radijska igra — 9.05 Voščila — 10.00 Se pomnite, tovariši — 10.45 Za prijatelja lahke glasbe — 11.45 Nedeljska reportaža — 12.05 Voščila — 13.30 Za našo vas — 14.00 Nedeljska športna popoldne — 16.00 Humoreska tedna — 17.30 Nazajeleni, radijska igra — 20.00 Naš nedeljski sestanek — 21.00 Glasba pripoveduje.

Ponedeljek, 7. 3.: 8.05 Glasbena matineja — 8.55 Za mlado ardovedneže — 9.25 Naš juke box — 10.15 Iz opusa Blaža Arničja — 10.35 Naš podlistek — 12.05 Dva Haendlova koncerta — 12.40 Odlomki iz treh slovenskih spavajger — 14.35 Voščila — 15.30 Zborovska skladatelja Anton Hajdrih in Anton Nedved — 17.05 Glasbena križanka — 18.20 Zvočni razgledi — 18.45 Družba in čas — 20.00 Slovenske zabavne melodije — 20.15 Simfonični koncert orkestra Slovenske filharmonije.

Torek, 8. 3.: 8.05 Glasbena matineja — 9.25 Sprehod z velikimi zabavnimi ansambli — 10.15 Odlomki iz Galovčeve opere „Ero z onega sveta“ — 12.05 Slavni virtuozi — 12.40 Ansambel Dobri znanci in trio Slavka Avenika — 14.35 Pet minut za novo pesmico — 15.30 V torku nasvidenje — 17.05 Koncert po željah poslušalcev — 18.45 Na mednarodnih križpaljih — 20.00 Koncert ženskega in moškega zbora Franca Prešerna iz Kranja — 20.20 Striček Albert, radijska igra — 21.20 Pesem godal.

Sreda, 9. 3.: 8.05 Glasbena matineja — 8.55 Pisan svet pravljic in zgodb — 9.30 V svetu lahke glasbe — 10.45 Človek in zdravje — 12.05 Prizor iz opere „Turandot“ — 12.40 Zborovsko petje — 14.35 Voščila — 15.30 Pihalna godba — 17.05 Nacionalne smeri v glasbi — 18.15 Radio Koper — 18.40 Naš razgovor — 20.00 Zgodba o pravem človeku, opera.

Četrtek, 10. 3.: 8.05 Glasbena matineja — 9.25 Glasbena pravljica — 10.15 Z našimi pevci po Mozartovih operah — 12.05 Instrumentalne romane in plesi — 12.40 Na kmečki peči — 14.05 S polji po domovini — 14.35 Lirika za otroke — 15.30 Prenos hokejske tekme Češkoslovaška — Kanada — 17.05 Turistična oddaja — 18.20 Odskočna deska — 18.45 Jezikovni pogovori — 19.10 Prenos hokejske tekme Sovjetska zveza — Švedska — 20.00 Četrtek večer domačih pesmi in napevov — 21.00 Literarni večer.

Petek, 11. 3.: 8.05 Operna matineja — 8.55 Pionirski tednik — 9.35 Pet minut za novo pesmico — 10.35 Navost na knjižni polici — 12.05 Iz oper Eugena D'Albera — 12.40 Iz narodne zakladnice — 14.35 Poja Slovenski oktet — 15.30 Od vasi do vasi — 15.45 Novo v znanosti — 17.05 Petkov simfonični koncert — 18.20 Zabavni orkester RTV Ljubljana — 18.45 Kulturne diagonale — 19.10 Prenos hokejske tekme Češkoslovaška — Švedska — 20.00 Iz arhiva operalnih melodij — 20.20 Tedenski zunanje-politični pregled — 21.15 Oddaja o morju in pomorščakih.

TELEVIZIJA

Sobota, 5. 3.: 17.03 Modna ročna dela — 17.30 Vodič skozi opere — 18.05 Naš svet — 18.35 Sisu, dokumentarni film iz Finske — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Kaj vidimo naveda — 21.10 Sedem dni časovnih dogajanj.

Nedelja, 6. 3.: 17.03 Palatovanje po Grenlandiji — 17.30 Svet mladine — 18.00 Poročila o izidu volitev, vmes mešan program.

Ponedeljek, 7. 3.: 18.35 Tečaj francoščine — 19.00 V zadnjem trenutku — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Enaindvajset — 21.00 Ritem in kri — 22.45 Čas v sliki.

Torek, 8. 3.: 12.00 Dan v življenju kardinala — 18.35 Tečaj angleščine — 19.00 Nemščina za domačine — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Cirkus Krone — 21.15 Kaj menite o tem.

Sreda, 9. 3.: 11.03 Enaindvajset — 11.50 V zadnjem trenutku — 17.03 Pavlihove pustolovščine — 17.45 Pil in Petra — 18.35 Tečaj francoščine — 19.00 Človek — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Halka, opera.

Četrtek, 10. 3.: 10.15 Prenos poroke princeze Beatrix s Clausom von Ambergom — 13.30 Prenos hokejske tekme Sovjetska zveza — Švedska iz Ljubljane — 19.15 Pacific 231, filmska študija — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Srečanje z živalmi — 20.45 Lastne štiri stene.

Petek, 11. 3.: 11.03 Ritem in kri — 18.35 Pogled v deželo — 19.00 Televizijska kuhinja — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Kabareminiscence.

RADIO TRST

Sobota, 5. 3.: 12.00 Kulturni odmevi — 15.00 Glasbena oddaja za mladino — 16.00 Volan — 16.30 Zgodbe druge svetovne vojne — 17.30 Širimo obzorja — 18.15 Umetnost, književnost in prireditve — 18.30 Panorama jazza — 19.15 Družinski obzorik — 20.35 Teden v Italiji.

Nedelja, 6. 3.: 8.30 Kmetijska oddaja — 11.15 Oddaja za najmlajše — 15.30 Voda sprave, radijska drama — 16.45 Glasba tržaških skladateljev za komorne skupine — 17.30 Koncert tržaške Glasbene Matice — 18.45 Dve sto let valčkov — 19.15 Nedeljski vestnik — 20.30 Iz slovenske folklorne.

Ponedeljek, 7. 3.: 12.15 Liki naše preteklosti — 18.00 Na vse, toda o vsem — 18.15 Umetnost, književnost in prireditve — 18.30 Francoska simfonična glasba — 19.10 Poglavja iz zgodovine slovenske književnosti — 21.00 Katja Kabanova, opera.

Torek, 8. 3.: 12.00 Iz slovenske folklorne — 18.15 Umetnost, književnost in prireditve — 18.30 Koncertisti naše dežele — 19.00 Pločje za vas — 21.00 Pregled slovenske dramatike.

Sreda, 9. 3.: 12.15 Pomenek s poslušalkami — 18.15 Umetnost, književnost in prireditve — 19.15 Higiena in zdravje — 19.30 Pevski zbor Emil Adamič — 20.35 Zlomljena os, novela — 21.10 Simfonični koncert.

Četrtek, 10. 3.: 12.15 Znanost in tehnika — 18.15 Umetnost, književnost in prireditve — 19.00 Pisani balončki — 21.00 Osemdesetl severni vzporednik — 22.30 Slovenski solisti.

Petek, 11. 3.: 12.15 Pomenek s poslušalkami — 18.00 Na vse, toda o vsem — 18.15 Umetnost, književnost in prireditve — 20.35 Gospodarstvo in delo — 21.00 Koncert operne glasbe.

V Jugoslaviji se je začelo svetovno prvenstvo V HOKEJU NA LEDU

S štirimi tekami iz skupine A v Ljubljani, prav tako štirimi igrami iz skupine B v Zagrebu se je včeraj začelo letošnje svetovno in evropsko prvenstvo v hokeju na ledu, ki bo do 13. marca v središču zanimanja mnogih milijonov ljubiteljev te športne panoge širom po svetu. Jugoslovanski organizatorji so se na to »prireditve leta« vsehstransko pripravili, tako da bodo Ljubljana, Zagreb in Jesenice skoraj dva tedna tudi po zunanji sliki povsem v znamenju hokeja.

V zadnji številki našega lista smo objavili točen razpored tekem za prvi del prireditve, tokrat pa sledi razpored še za ostala srečanja, medtem ko bomo o dogajanju na svetovnem prvenstvu poročali prihodnjič.

8. marca 1966:

SKUPINA A — LJUBLJANA
Švedska — Poljska (10.00)
Sovjetska zveza — Finska (13.30)
Češkoslovaška — Amerika (17.00)
Kanada — Vzhodna Nemčija (20.30)

SKUPINA B — ZAGREB

Dan počitka.
SKUPINA C — JESENICE
Bolgarija — Francija (19.00)

9. marca 1966:

SKUPINA A — LJUBLJANA
Vzhodna Nemčija — Poljska (17.00)
Amerika — Finska (20.30)
SKUPINA B — ZAGREB
Romunija — Avstrija (10.00)
Švica — Zahodna Nemčija (13.00)
Norveška — Madžarska (16.00)
Velika Britanija — Jugoslavija (19.00)

SKUPINA C — JESENICE

Dan počitka.
10. marca 1966:
SKUPINA A — LJUBLJANA
Kanada — Češkoslovaška (13.30)
Sovjetska zveza — Švedska (17.00)
SKUPINA B — ZAGREB
Švica — Norveška (16.00)
Zahodna Nemčija — Madžarska (19.00)
SKUPINA C — JESENICE
Francija — Južna Afrika (9.30)
Italija — Bolgarija (19.00)

11. marca 1966:

SKUPINA A — LJUBLJANA
Finska — Poljska (10.00)
Vzhodna Nemčija — Amerika (13.30)
Češkoslovaška — Švedska (17.00)
Sovjetska zveza — Kanada (20.30)
SKUPINA B — ZAGREB
Velika Britanija — Avstrija (16.00)
Romunija — Jugoslavija (19.00)
SKUPINA C — JESENICE
Danska — Južna Afrika (19.00)

12. marca 1966:

SKUPINA A — LJUBLJANA
Amerika — Poljska (17.00)
Vzhodna Nemčija — Finska (20.30)
SKUPINA B — ZAGREB
Norveška — Zahodna Nemčija (10.00)
Švica — Madžarska (13.00)
Velika Britanija — Romunija (16.00)
Jugoslavija — Avstrija (19.00) Zaključek
SKUPINA C — JESENICE
Francija — Italija (19.00) Zaključek

13. marca 1966:

SKUPINA A — LJUBLJANA
Kanada — Švedska (11.00)
Češkoslovaška — Sov. zveza (16.00)
Zaključek

Opomba! Prvotno izdelani razpored tekem, kot ga objavljamo tudi v našem listu, se v toliko spremeni, da sta v skupini C (na Jesenicah) Francija in Bolgarija tik pred začetkom prireditve odpovedali sodelovanje.

OKNO

v svet — televizorje in vse električne naprave

Podjunska trgovska družba
bratje Rutar & Co.

Dobro vas - Eberndorf
tel. 0-42-36 281

Izdajatelj, založnik in lastnik: Zveza slovenskih organizacij na Koroškem; glavni urednik: Rada Janežič, odgovorni urednik: Blaž Singer; uredništvo in uprava: 9021 Klaganfurt - Celovec, Gasometergasse 10, telefon 56-24. — Tisk: Založništvo in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec - Borovlje. — Dopolni naj se pošiljajo na naslov: 9021 Klaganfurt - Celovec, Postfach 124.

Ta teden vam priporočamo:

Tokrat knjige za mladino

- Prežihov Voranc: **SOLZICE**, zbirka najlepših povesti za otroke, 112 str., ilustr., pl. 26 šil.
- Elin Pelin: **JAN BIBIJAN**, neverjetna doživetja nekega dečka, 180 str., ilustr., kart. 25 šil.
- Venceslav Winkler: **PETELINJE PERO**, zgodovinska povest za mlade bralce, 96 str., ilustr., br. 10 šil.
- **PANČATANTRA**, zbirka indijskih basni in pravljic, 220 str., ilustr., ppl. 41 šil.
- Karl May: **OLD SUREHAND**, roman iz domovine Indijancev, trije zvezki skupaj 364 str., br. 27 šil.
- Fran S. Finžgar: **GOSPOD HUDOURNIK**, zgodbe iz planinskega sveta pod Stolom, 108 str., ilustr., pl. 20 šil.
- Karel Grabeljšek: **SOS S TV-17**, mladinska povest o partizanskih kurirčkah, 132 str., ilustr., ppl. 34 šil.
- Ksaver Meško: **MLADIM SRCEM**, zbirka povesti za mlade bralce, 112 str., ilustr., br. 3 šil.
- Helena Boguszewska: **ZA ZELENIM NASIPOM**, zgodba iz življenja delovnih ljudi, 104 str., ilustr., kart. 28 šil.
- Nikolaj Sladkov: **PLANET ČUDES**, neverjetne dogodivščine in fantastične zgodbe, 120 str., ilustr., pl. 23 šil.
- Anton Ingolič: **TYEGANA POT**, mladinska povest iz druge svetovne vojne, 88 str., ilustr., br. 8 šil.
- Oton Župančič: **MEHURČKI**, zbirka pesmic za najmlajše, 48 str., večbarvne ilustracije, ppl. 18 šil.
- France Bevk: **ČRNI BRATJE**, mladinska povest o junaštvu v boju proti fašizmu, 88 str., ilustr., br. 5 šil.
- Hans Ch. Andersen: **SNEŽNA KRALJICA**, zbirka znanih in neznanih pravljic, 304 str., ilustr., ppl. 29 šil.
- **ŽELEZNICA V BOLJUNSKEM GOZDU**, povest o dobrih palčkih in hudobnih škrtatih, 112 str., ilustr., ppl. 22 šil.
- Karl Bruckner: **VRABČJE MOŠTVO**, roman iz življenja predmestnih otrok, 176 str., ilustr., ppl. 28 šil.

STARŠII NAJLEPŠE DARILO VAŠEMU OTROKU JE KNJIGA!

Ker so navedene knjige v glavnem na zalogi le v enem izvodu, svetujemo, da z naročilom pohitite. Knjige lahko naročite tudi po pošti. Plačilo možno v obrokih.

Knjigarna „Naša knjiga“, Wulfengasse